

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TRESTNĚPRÁVNÍ
ODPOVĚDNOST ZA SPORTOVNÍ
ÚRAZY

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

Studijní program právo a právní věda

Studijní obor Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Trestně právní odpovědnost za
sportovní úrazy

Zpracoval: Martin Gardavský

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Martin GARDAVSKÝ
Osobní číslo:	R16M0062P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Sport a sportovní právo
3. Vztah trestního práva a sportu
4. Sportovní legislativa
5. Trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy
6. Judikatura k odpovědnosti za sportovní úrazy
7. Zahraniční doktríny
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1.10.2017. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.
- Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008. ISBN 978-80-904024-1-6.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-127-4.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.
- SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **21. listopadu 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**



JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan



Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D.,
LL.M.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „*Trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy*“ vypracoval zcela samostatně za použití pouze uvedených zdrojů v souladu s pravidly odborné vědecké práce.

Plzeň, březen 2021

Martin Gardavský

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl vyjádřit velké poděkování doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D., vedoucímu své diplomové práce, za jeho metodické vedení, cenné rady a připomínky, jejichž se mi dostalo při zpracovávání diplomové práce, za vědomosti předané při jím vedených praktických seminářích z trestního práva, za jeho vstřícný přístup a ochotu.

OBSAH

ÚVOD	1
1. SPORT A SPORTOVNÍ PRÁVO	3
1.1. VYMEZENÍ POJMU SPORT	3
1.2. KATEGORIZACE SPORTŮ Z DEFINIČNÍHO HLEDISKA	4
1.3. ROVINY PŮSOBENÍ SPORTU A PRÁVA	5
1.3.1. <i>Grammontův zákon</i>	6
1.3.2. <i>Názor Johanna Huizinga</i>	6
1.4. VZTAH SPORTU A PRÁVA	7
1.5. CHARAKTERISTICKÉ RYSY SPORTU	9
1.6. HISTORIE A VÝVOJ VZÁJEMNÝCH VZTAHŮ SPORTU A PRÁVA	10
1.6.1. <i>Mezopotámie</i>	10
1.6.2. <i>Starověký Egypt</i>	11
1.6.3. <i>Chammurapiho zákoník</i>	11
1.6.4. <i>Antické období</i>	11
1.7. PRAMENY SPORTOVNÍHO PRÁVA	12
2. VZTAH TRESTNÍHO PRÁVA A SPORTU	14
2.1. POSUZOVÁNÍ TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI VE SPORTU	14
2.1.1. <i>Teorie absolutní sportovní imunity</i>	14
2.1.2. <i>Teorie rigidního uplatňování právního řádu</i>	15
2.1.3. <i>Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti</i>	15
3. SPORTOVNÍ LEGISLATIVA	16
3.1. DISCIPLINÁRNÍ VS PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	17
3.2. ROLE SPORTOVNÍCH PRAVIDEL PŘI POSUZOVÁNÍ TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI	19
3.3. SANKČNÍ MECHANISMY SPORTU A TRESTNÍHO PRÁVA	20
4. TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY	22
4.1. JEDNOTLIVÉ TRESTNÉ ČINY PODLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	24
4.1.1. <i>Usmrcení z nedbalosti (§ 143 trestního zákoníku)</i>	24
4.1.2. <i>Těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku)</i>	24
4.1.3. <i>Ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku)</i>	25
4.1.4. <i>Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 trestního zákoníku)</i>	25
4.1.5. <i>Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku)</i>	25
4.1.6. <i>Rvačka (§ 158 trestního zákoníku)</i>	26
4.2. VÝVOJ ODPOVĚDNOSTI ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY	26
4.2.1. <i>Řecko</i>	26
4.2.2. <i>Římské impérium</i>	27

4.2.3.	<i>Sportovní úrazy ve středověku</i>	28
4.2.4.	<i>Církevní právo</i>	28
4.2.5.	<i>Světské právo</i>	29
4.2.6.	<i>Vývoj ve 20. století a v současnosti</i>	29
4.3.	TYPY ODPOVĚDNOSTI A NÁROKY ZE SPORTOVNÍCH ÚRAZŮ.....	31
4.4.	PŘEDPOKLADY VZNIKU TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI SPORTOVCE.....	32
4.5.	KATEGORIE SPORTOVNÍCH ČINNOSTÍ.....	35
4.5.1.	<i>Individuální sporty</i>	36
4.5.2.	<i>Kolektivní sporty</i>	39
4.5.3.	<i>Bojové sporty</i>	44
4.6.	TEORIE TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI SPORTOVců ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY.....	47
4.7.	OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST.....	51
5.	JUDIKATURA K ODPOVĚDNOSTI ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY	56
6.	ZAHRANIČNÍ DOKTRÍNY	69
6.1.	NĚMECKO.....	69
6.2.	FRANCIE.....	72
6.3.	VELKÁ BRITÁNIE.....	75
6.4.	USA.....	76
	ZÁVĚR	80
	RESUMÉ	82
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	83
	KNIŽNÍ PUBLIKACE.....	83
	ODBORNÉ ČLÁNKY.....	83
	PRÁVNÍ PŘEDPISY.....	84
	JUDIKATURA.....	84
	OSTATNÍ.....	85

Úvod

Již od dětství jsem vyrůstal ve sportovním prostředí. Sledoval jsem velké množství sportovních přenosů z různých sportovních odvětví. Postupem času jsem získával všeobecný přehled, začal jsem chápat pravidla daných sportů a chápat význam fair play. S přibývajícím věkem jsem začal různé sporty také aktivně provozovat. Několika sportům se aktivně věnuji i dnes.

Během studia na Fakultě právnické ZČU jsem, mimo jiné, absolvoval i předmět Sport a právo. Tento předmět se nezabýval vyloženě trestněprávní problematikou, ale byl to pro mne první impulz, kdy jsem si uvědomil, že lze spojit moje záliby se studiem. Trestněprávní odpovědností za úrazy jsme se později zabývali i na seminářích z trestního práva hmotného. Dodnes si pamatuji na seminář ve třetím ročníku, kdy nám pan docent Kocina vyprávěl o diplomové práci studentky, které dělal oponenta, a která se ve své práci též zaměřila na spojení trestního práva a sportu. Tehdy jsem začal vážně přemýšlet nad individuálním tématem své diplomové práce, které by se týkalo právě této problematiky. Není týden, kdy bych nějaký sport aktivně neprovozoval, nebo alespoň pasivně nesledoval v televizi. Ve svém životě jsem aktivně provozoval kolektivní i individuální sporty. Před dvěma roky jsem se začal aktivně věnovat bojovým sportům. Díky tomu jsem začal také více sledovat a studovat kontaktní bojové sporty, ve kterých, troufám si říct, je riziko úrazu nejvyšší. Začal jsem se o danou problematiku více zajímat a snažil se najít odpovědi na svoje otázky. Bohužel jsem zjistil, že existuje velmi málo materie, ze které by se dalo čerpat, a která by se problematikou trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy zaobírala. V ten moment jsem se rozhodl, že bych se rád ve své diplomové práci zaměřil na danou problematiku a pokusil se rozšířit povědomí o ni.

V úvodu své diplomové práce bych se nejprve zabýval obecným vymezením pojmu sport a také bych zde sporty kategorizoval. Následně bych se zaměřil na vztah sportu a práva, včetně historického vývoje tohoto vztahu. Následně bych se zabýval vztahem mezi sportem a trestním právem. Zaměřil bych se také na sportovní legislativu, konkrétně na to, jak právo působí na oblast sportu. Stěžejní kapitolou této práce by byla čtvrtá kapitola. V této kapitole bych se zaměřil na samotnou problematiku trestněprávní odpovědnosti za úrazy. Nejprve bych uvedl jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku, které se v tomto odvětví objevují. Poté bych se

postupně zaměřil na jednotlivé kategorie sportu. Zaměřil bych se také na teorie trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, otázku zavinění a okolnosti, vylučující protiprávnost. Pátá kapitola bude věnována judikatuře, ve které je otázka trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy řešena tuzemskými soudy. Na závěr své práce bych se zaměřil na úpravu trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy v zahraničí.

1. Sport a sportovní právo

1.1. Vymezení pojmu sport

Těžko by se hledal člověk, který by slovo “sport” v dnešní době neznal. Toto slovo je tak populární a často užívané, že se podobný, ba dokonce identický výraz používá ve všech světových jazycích. Snad každý si pod pojmem sport dokáže něco představit. Ať to bude konkrétní sport, fyzická námaha, nebo například výplaty profesionálních sportovců. Sport je a vždy byl velmi populární. V jakékoliv době, v jakékoliv společnosti a v jakékoliv zemi vždy byl a stále je sport společenskou zábavou. Výhoda sportu je ta, že sport lze vykonávat aktivně jako účastník, ale také pasivně, tedy být divák a sport jen sledovat v televizi či přímo na stadionu.

Jestli se právě snažíte nalézt univerzální definici, která by se užívala všude, asi už jste zjistili, že to jednoduše nejde. Definic existuje mnoho. Pokud se podíváme do starší literatury z našeho území, spíše než slovo sport se zde užívalo slovo “tělocvik”. V novodobé literatuře se například setkáme s definicí, že *sport se odvozuje od latinského “disportare” a starofrancouzského “je désporter”, což znamená bavit se, příjemně trávit. Postupně se slovo sport začalo vztahovat na pohybové činnosti, které jsou charakterizovány zvláštní formou a obsahem, jsou vymezeny pravidly a prováděny závodně, tzn. soutěživou formou.*¹

Pokud se podíváme do právních předpisů, nalezneme například, v Evropské chartě sportu, v článku 2 písm a) tuto definici: *”sportem” se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti, či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*² Dle § 2 odst. 1 zákona č. 115/2001 Sb., zákon o podpoře sportu (dále jen “zákon o podpoře sportu”) se sportem rozumí *každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů*

¹ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 10. ISBN 978-80-904024-1-6.

² *Evropská charta sportu*. [online]. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.

*rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*³ Dle §2 odst. 4 zákona o podpoře sportu se *sportem rozumí organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva.*⁴

1.2. Kategorizace sportů z definičního hlediska

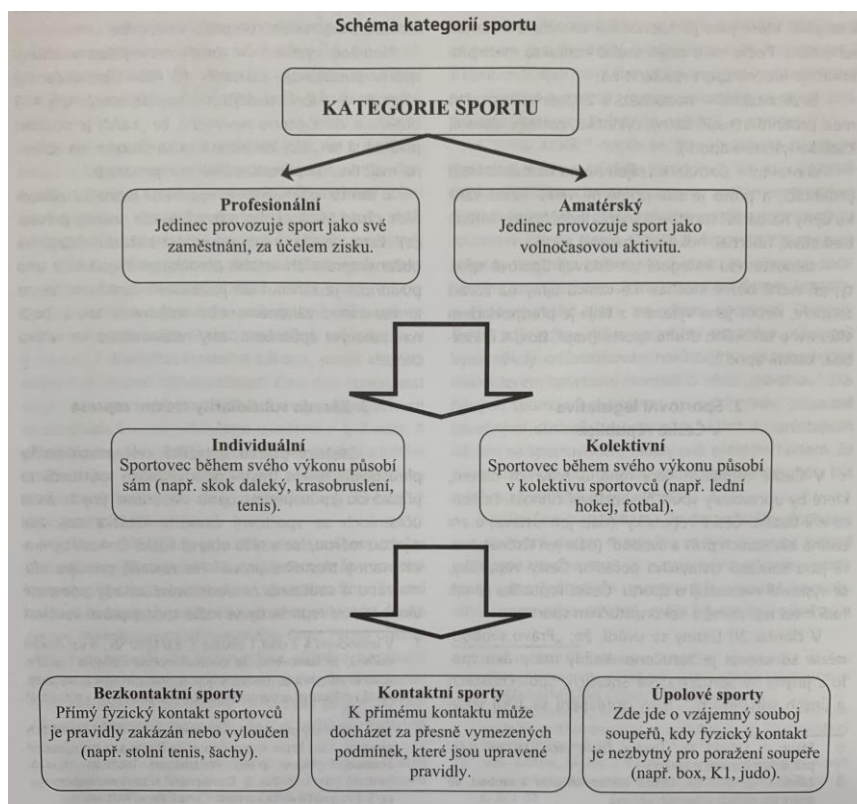
Nejlogičtější a nejznámější členění sportu je rozdělení sportů na sporty kolektivní a individuální. V rámci těchto dvou skupin můžeme nalézt jednotlivé sporty. Sporty lze členit na kontaktní a bezkontaktní. S ohledem na téma této práce je toto dělení důležité, jelikož již z logiky věci nastává více zranění při kontaktních sportech. Dále lze rozdělit sport na sport amatérský a profesionální. Z hlediska struktury lze rozlišit sport jako komplex institucí organizující sportovní odvětví a sport v užším slova smyslu zahrnující pouze samotnou sportovní fyzickou aktivitou.⁵

³ § 2 odst. 1 zákona č. 115/2001 Sb., zákona o podpoře sportu.

⁴ § 2 odst. 4 zákona č. 115/2001 Sb., zákona o podpoře sportu.

⁵ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 28 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

Velice povedenou tabulku ohledně kategorizace sportu lze nalézt v článku recenzovaného českého časopisu, který se věnuje Trestnímu právu, konkrétně v prvním čísle z roku 2013.⁶



1.3. Roviny působení sportu a práva

V nejobecnější rovině lze ve vztazích mezi sportem a právem vysledovat zejména tři roviny:

- 1) vznik faktických konkrétních jevů působením a prolínáním obou obou sfér,
- 2) společné a rozdílné znaky sportu a práva na úrovni právní teorie,
- 3) jev označovaný jako tzv. autonomie sportu.⁷

Pro správné pochopení vztahu sportu a práva je třeba se seznámit s různými historickými koncepcemi. Rád bych zde zmínil Grammontův zákon a poté také názor Johana Huizinga.

⁶ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 10 ISSN 1211-2860.

⁷ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 2. ISBN 80-7179-532-1.

1.3.1. Grammontův zákon

Tento zákon se týkal ochrany domácích zvířat. Svou roli sehrál v době, kdy se Francie ve druhé polovině 19. století pokoušela zakázat koridu (býčí zápasy). Díky tomuto zákonu prokuratura stíhala organizátory těchto zápasů. Problémové byly ty býčí zápasy, které končily smrtí býka, jelikož se zde jednalo o týrání. Tento zákon byl však stále porušován, jelikož ani obyvatelé Francie nesouhlasili s tímto zákonem. Z těchto důvodů byly po 101 letech býčí zápasy opět povoleny. Nové normy totiž stanovily, že tento zákon se nevztahuje na býčí zápasy. Na tomto případě je vidět složitost regulace sportu právními normami. Jistě se setkáme s názory, kteří koridu nepovažují za sport, ale pouze za jakési tradiční představení, ale pro-oblast sportu je toto názorný příklad problematiky právní regulace.⁸

1.3.2. Názor Johanna Huizinga

Dle tohoto nizozemského kulturního historika je společný rys pro právo a sport soutěživost. Soutěžení ve sportu přirovnává k soutěžení v rámci soudních procesů. V obou případech jde především o snahu zvítězit. Huizing se pokoušel nalézt originální vazby mezi sportem a právem. Jistou soutěživost v právu lze nalézt ve snahách šlechtických kruhů o prosazení práv. Tyto práva měly zdůraznit dominanci veřejné soudní moci. Například trestní zákoník rakouských zemí z roku 1852 stanovil, že ten kdo vyvolá nebo se dostaví na souboj se zbraněmi, se dopustí zločinu souboje. Huizing tedy správně pozoroval vztah sportu a práva.⁹

Kde jsou tedy hranice mezi sportem a právem? Je vůbec důležité tyto hranice určit? Dle mého názoru nutno vymezit oblast, do které právo zasahovat nesmí a naopak na co již aplikovat právní předpisy. Michal Králík ve své knize *Právo ve sportu* konstatuje, že sport i právo jsou závislé na obecných společenských podmínkách. Sport i právo mohou ovlivnit jednotlivé oblasti společenského života, jelikož jsou jednotlivými oblastmi společenského života provázány. Může na ně působit ekonomika, politika, filosofie...¹⁰

⁸ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 3 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 4 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

¹⁰ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 5 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

1.4. Vztah sportu a práva

Jak jsem již zmiňoval v úvodu této kapitoly, sport je velice populární. A to je také jeden z důvodů proč takto společensky oblíbená aktivita může být předmětem práva. I když je problematika propojenosti sportu a práva upravena zatím jen okrajově, lze nalézt stále více prvků práva v oblasti sportu. *V případě sportu a práva lze obecně konstatovat, že celá oblast sportu podléhá právu, resp. právnímu řádu, a jako taková musí být v souladu s obecně závaznými právními předpisy. Právo samotné je podstatně širší systém, který obsahuje regulaci nejen sportu, ale veškerých společenských činností, přičemž sport je chápán pouze jako jedna z těchto činností. Sportovní činnosti a psaná pravidla, která jsou v rámci ní přijímána, musí být v souladu s celým právním řádem.*¹¹

Lze zde hovořit i o legislativní úpravě určitých aspektů. V této souvislosti jsou typické hlavně tyto aspekty:

Organizační

*Jde o institucionální zajišťování sportovních činností, jež jsou principiálně společenské, byť existují individuální sporty, jež jsou ovšem rovněž realizovány v rámci nezbytné společenské struktury.*¹²

Smluvní a pracovní

Zde se bude jednat převážně o profesionální sportovce a jiné účastníky, kteří vykonávají svoji práci v rámci profesionálního sportu.

Odpovědnostní

Problém odpovědnosti se týká hlavně odpovědnosti za škodu na majetku a zdraví. Trestní odpovědnosti za úrazy se věnuje celá 4. kapitola této práce.

Zdravotní

Zdravotní aspekty jistě souvisejí s odpovědností ve sportu, ale též se zajišťováním zdravotní služby při provozování sportu, určení a kontrole z hlediska ochrany zdraví akceptovatelných podmínek i mezi sportovních aktivit po stránce

¹¹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 12. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹² ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 15. ISBN 978-80-904024-1-6.

*fyzické i psychické, ale také využití sportovních aktivit jako terapeutického s rekreačního instrumentu.*¹³

Osvětové a vzdělávací

*Tato činnost má informační, propagační, motivační a rovněž regulační funkci. Uskutečňuje se v rámci státních i mimostátních institucí, podstatnou složku zde tvoří instituce základního a specializovaného školství.*¹⁴ V dnešní době je navíc stále rostoucí trend propagace daného sportu na sociálních sítích a v mediích.

Finanční

Tento aspekt sportu je velmi důležitý, jakýkoliv sport, ať již na amatérské, či profesionální úrovni potřebuje finanční prostředky na jeho chod. *Jedná se zde finanční podporu sportu z veřejných zdrojů prostřednictvím státu (na celostátní úrovni), ale i regionální a místní veřejné správy a samosprávy.*¹⁵ Dále je zde i možnost financování ze soukromých zdrojů.

Hospodářské

Otázky hospodářské se týkají obecně ekonomického zajištění sportu, zejména prostřednictvím specifických institucí určených pro realizaci sportovních aktivit a jejich ekonomického a právem stanoveného postavení a charakteru.¹⁶ Jako příklad takové instituce lze uvést například Fotbalovou asociaci České republiky.

Krom práva do oblasti sportu mohou ještě zasahovat nepsaná společností uznávaná pravidla chování. Jedná se například o pravidlo fair play, sportovní etiku nebo morální pravidla daného sportu. *Tyto pravidla sice nejsou závazná pro fungování spoření činnosti a vynucení jejich dodržování je často složité, avšak přesto mají svou důležitou roli v oblasti sportu.*¹⁷ Dalo by se tedy podotknout, že i když jsou tato pravidla velmi těžce vynutitelná, představují určitý vzor společensky přijatelného chování v daném sportu.

¹³ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 15. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁴ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 16. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁵ ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 16. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁶ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 16. ISBN 978-80-904024-1-6.

¹⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 12. ISBN 978-80-87576-88-5.

1.5. Charakteristické rysy sportu

Jak jsem zde již zmiňoval, neexistuje jediná univerzální definice sportu. Existují charakteristické rysy sportu, ale nelze stanovit přesné rysy, které by charakterizovali všechny druhy sportu dohromady. Ovšem tyto znaky jsou i tak příliš obecné a vylučují vytvoření právních hranic pro tuto oblast. Můžeme spatřovat pokusy o kasuistický přístup ke sportu, který se snaží přesně vymezit oblast sportu. Takový pokus můžeme spatřovat v polském zákoně o tělesné kultuře z roku 1984. Tento zákon ukládal povinnost sestavit seznam povolených sportů a povinnost dohlížet nad vznikem nových sportů. To měl na starost Hlavní výbor tělesné kultury. Dále například Bratanovskij, ruský autor, požadoval do zákonů zařadit přehled dovolených sportů. Dle Michala Králíka je *sport společenský jev, objektivně existující, do kterého by se neměly zařazovat ryze subjektivní prvky*¹⁸. Do sportu jako do společenského jevu je tedy velice obtížné zasahovat a subjektivně by měly být ovlivňovány pouze jednotlivé kategorie sportu.¹⁹

Nejdůležitějším charakteristickým rysem, který má většina druhů sportu, je pohybová aktivita. Téměř v každém sportu je vyžadována alespoň minimální fyzická aktivita. Někdo může namítat, že například šachy žádnou fyzickou aktivitu nevyžadují, ale i v tomto sportu je alespoň minimální třeba. Dalším charakteristickým rysem je tradice. *Pokud v některých případech chybí jednotné vymezení, zdůrazňuje se role tradice v kulturněhistorických podmínkách, zda takové činnosti traktuje též jako sportovní, či nikoliv.*²⁰ Pokud se zaměříme pouze na Českou republiku, jsou zde sporty, které jsou tradiční, ale v dnešním moderním světě přibývají stále nové sporty, u kterých bychom tradici hledali jen těžko. Jako další lze uvést soutěživost. V každém sportu jsou vítězové a poražení. V každém sportu lze tedy pozorovat prvek soutěžení a snahu porazit svého oponenta.

V literatuře se lze setkat i s dalšími charakteristickými rysy sportu, které ovšem dle mého názoru nejsou tak důležité jako výše zmiňované tři charakteristiky. Někdo jako charakteristický rys uvádí rizikovost sportu. O rizikovosti lze mluvit jen u jisté škály sportů, není to tedy prvek společný pro většinu. Někdo také mezi

¹⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 52. ISBN 80-7179-532-1.

¹⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 52. ISBN 80-7179-532-1.

²⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 54. ISBN 80-7179-532-1.

charakteristické rysy řadí sportovní pravidla. Zde Michal Králík správně podotýká, že sportovní pravidla se sice aplikují na soutěžní utkání, ale při tréninku se na ně důraz neklade. *Pravidla dávají sportu organizační ráz v konkrétních soutěžních případech, hrají důležitou roli, ale všechny činnosti, dnes v souladu s pojetím Evropské charty sportu chápané jako sport, ovládané pravidly nejsou a ani nemohou být, protože z tohoto pojetí koncepce sportu pro všechny vychází.*²¹ Vymezit tedy typické charakteristické rysy pro všechny sporty nelze. Nastínil jsem zde některé důležité prvky, které mají sporty společné, ale již jsem několikrát zmiňoval, že existuje mnoho druhů sportu a určit prvky společné pro všechny je zkrátka nemožné.²²

1.6. Historie a vývoj vzájemných vztahů sportu a práva

Z historie bych se zde zaměřil převážně jen na preantické období, jelikož antické Řecko, starověký Řím a úprava ve středověku jsou rozebírány v kapitole 4, konkrétně podkapitola 4.2 *Vývoj odpovědnosti za sportovní úrazy*.

Pokud aplikujeme charakteristické rysy z předchozí kapitoly, lze konstatovat, že pohyb byl v preantickém období předpokladem pro přežití. V případě, že člověk potřeboval dříve něco ulovit, musel být fyzicky aktivní. Postupem času byly sportovní aktivity jistou formou oslav a odpočinku od pracovních činností. Jako první se objevují záznamy o běžeckých závodech, popřípadě bojové sporty. Až později se vyskytují další druhy sportů, například závody na zvířatech nebo míčové sporty. Co se týče zásahu práva do sportu, je velmi obtížné studovat tento průnik. Je velice pravděpodobné, že při bojových sportech v této době docházelo k různým zraněním, ale nelze předpokládat, že byl sportovec právně odpovědný. Nelze se ovšem zabývat všemi starověkými civilizacemi v pedantickém období, zmínil bych zde jen to, jak byla tato problematika upravena v Mezopotámii a Egyptě a dle mého názoru nejdůležitější pramen z té doby, Chammurapiho zákoník.²³

1.6.1. Mezopotámie

V Mezopotámii probíhaly sportovní hry při slavnostech. O těchto slavnostech se nám informace dochovaly díky chetitským rituálním nápisům. V tomto případě šlo

²¹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 55. ISBN 80-7179-532-1.

²² srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 55 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

²³ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 59 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

o souboj 2 skupin mužů. Bohužel bylo již dopředu určeno, která skupina tento boj vyhraje, proto zde nelze mluvit o soutěživosti a rovnosti. Jednalo se tedy spíše o představení. V této době byl též provozován královský lov, jako jistá forma sportovní aktivity. Tento lov byl ale určen jen pro krále a jeho nejbližší, ne pro běžné obyvatele. Dále král pořádal běžecký závod. Kdo první doběhl k paláci, získal odměnu za svůj výkon. Ovšem co se týče právní úpravy sportovních aktivit, nenalezneme zde moc právních norem zabývajících se sportem.²⁴

1.6.2. Starověký Egypt

V této době byly opět nejpobulárnější zápasy. Hlavním cílem těchto zápasů bylo dostat protivníka na lopatky. K tomu, aby bojovník dostal soupeře na zem, mohl použít obrovské množství chvatů, které mohl mířit pouze do horní poloviny soupeřova těla. Také se v té době pořádaly hymnické závody a kupříkladu faraon Amenhotep se rád věnoval sportovním činnostem a soupeřil například ve střelbě se svými vojáky. Ani z této doby těžko nalezneme právní úpravu sportu.²⁵

1.6.3. Chammurapiho zákoník

Jedná se o babylonský zákoník, který patří mezi nejstarší zákoníky vůbec. Jak je to ale s úpravou sportu v tomto zákoníku? Zákoník sice reaguje na společenské jevy (například ublížení na zdraví), pod které by pravděpodobně šlo zařadit sportovní úrazy, ale přímo sportem se tento zákoník nezabývá. Je zajímavé, že zde byla například podrobně upravena odpovědnost lékaře za chirurgické zákroky, ale sport zde upraven nebyl. Lze tedy pouze spekulovat, jak v této době byla tato problematika řešena, pokud vůbec nějak byla.²⁶

1.6.4. Antické období

Právní úpravou z antického období se podrobněji budeme věnovat v kapitole týkající se samotné trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy. V této době vznikaly populární sportovní hry, jako jsou například olympijské hry, nebo gladiátorské hry.

²⁴ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 60 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

²⁵ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 61 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

²⁶ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 62 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

1.7. Prameny sportovního práva

Pokud hovoříme o pramenech práva, nelze si pod tímto pojmem představit to samé jako v případě pramenů práva obecně. Obecně lze rozlišovat materiální (to, co je zdrojem práva a ovlivňuje je – společenské poměry) a formální (nositel a zprostředkovatel právní normy) prameny práva.²⁷ V oblasti sportovního práva lze na našem území nalézt jen zlomek právních předpisů upravující pouze sportovní práva (např. Zákon o podpoře sportu²⁸).

V souvislosti se sportovním právem je tedy třeba zohlednit prameny práva ze zahraničí. Jak konkrétně je upravena oblast sportu v právních předpisech zahraničních států, se budeme zabývat v 6. kapitole *Zahraníční doktríny*. Pokud se v této kapitole budeme zabývat tematikou pramenu práva, zmíním zde i prameny, které v běžném právu za pramen práva na našem území považovány nejsou.

Hlavním pramenem práva v této oblasti je sportovní legislativa, které je věnovaná celá čtvrtá kapitola této práce. Zde bych jen rád rozlišil, že existuje obecná právní úprava a speciální právní úprava. Pak lze také rozdělit legislativu na národní a mezinárodní²⁹.

Dalším pramenem je judikatura soudů. Té je také věnovaná samostatná kapitola, konkrétně kapitola pátá, ve které zmíním pár soudních rozhodnutí týkající se trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy. Soudní rozhodnutí mají významnou roli při rozhodování o podobných případech. Lze zde hovořit o zásadě legitimního očekávání. V oblasti sportovního práva je judikatura obzvlášť důležitá, jelikož na našem území chybí právní předpisy upravující sport. *Pro judikaturu na úseku sportu je charakteristický jeden zvláštní rys. Zatímco obecně soudní rozhodnutí napomáhají aplikační praxi především výkladem jednotlivých právních norem a právních předpisů, aniž by si výrazněji osobovala ambice zasahovat právotvorným způsobem do právních vztahů, ve faktické rovině soudní rozhodnutí na úseku sportovního práva tento atribut poněkud překračují.*³⁰

²⁷ srov. KNAPP, Viktor. *Teorie práva 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 129 a násl. ISBN 80-7179-028-1.

²⁸ zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

²⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 160 ISBN 80-7179-532-1.

³⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 162. ISBN 80-7179-532-1.

Dále jako pramen práva připadají v úvahu sportovní normy. Tyto normy upravují strukturu a institucionální stránku jednotlivých sportů. Díky těmto normám vznikají různé orgány (např. disciplinární komise). V oblasti sportu jsou tyto normy základní pro sportovní hnutí. V rámci těchto norem jsou prvně řešeny prohřešky sportovců, až v případě nedostatečné úpravy se použijí obecné právní předpisy.³¹

Obrovský význam v této oblasti má monografická literatura a sportovněprávní publicistika v odborných časopisech. Momentálně lze veškeré informace ohledně sportovního práva čerpat právě z těchto pramenů. Mezi autory, kteří se na našem území podíleli na výzkumu oblasti sportu, lze zařadit především tyto autory: prof. Prusák Jozef³² (průkopník na našem území, jeho dílo vyšlo již v roce 1984, bohužel v dnešní době je prakticky nemožné ho sehnat), magistr Králík Michal³³ (na našem území se oblasti sportovního práva věnuje nejintenzivněji), dále lze například mohu zmínit trojici doktorka Coufalová Bronislava, magistr Pinkava, Jan, magistra Pochylá, Veronika³⁴ (tato trojice velmi dobře zpracovala knihu zabývající se trestněprávní odpovědností), oblasti násilí ve sportu se naopak ve své literatuře věnoval doktor Sádovský Stanislav.³⁵ Co se týče odborných časopisů, do nich nejčastěji opět přispívá magistr Králík Michal³⁶, dále například doktor Fastner Jindřich³⁷, nebo docent Kocina Jan³⁸.

³¹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.

³² PRUSÁK, J. *Športa právo*. Bratislava: Slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984.

³³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1., KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-127-4.,

³⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5.

³⁵ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4.

³⁶ KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9. ISSN 1210-6348., KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce*.

Praha: Economia, a.s., 2007, č. 2. ISSN 1213-7693., KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, č. 8. ISSN 1213-5313.

³⁷ FASTNER, Jindřich. K trestně právnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2007, č. 11. ISSN 1213-5313.

³⁸ KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2. ISSN 1210-6348.

2. Vztah trestního práva a sportu

2.1. Posuzování trestněprávní odpovědnosti ve sportu

Vztah trestního práva a sportu je pro nás s ohledem na téma této práce klíčový. Pokud jde o posuzování trestní odpovědnosti, tak například magistr Králík ve své knize vymezuje tři hlavní způsoby posuzování trestní odpovědnosti.³⁹

První z nich je Teorie absolutní sportovní imunity, podle které jsou sportovci absolutně beztrestní v rámci sportovní aktivity. Druhý–způsob je Teorie rigidního uplatňování právního řádu, podle které by se v rámci sportu měli uplatňovat trestněprávní normy striktně, a mělo by se trestně stíhat jakékoliv škodlivé jednání. Poslední způsob je kombinací předchozích dvou způsobů, který připouští aplikaci norem trestního práva, ale zároveň počítá s částečnou mírou sportovního rizika.

2.1.1. Teorie absolutní sportovní imunity

Jak jsem již zmiňoval v úvodu této kapitoly, v této teorii *se vychází ze skutečnosti, že sport je natolik autonomní, že není možné do tohoto systému žádným způsobem regulativně zasahovat. Jedná se tedy o takovou oblast společenské činnosti, která si vytváří vlastní pravidla chování, a zároveň je schopna dostatečně postihovat jejich porušování.*⁴⁰ Dle této teorie tedy sport a právo jsou dva vzájemně nezávislé celky, které jsou na sobě nezávislé a fungují autonomně. Různá sportovní odvětví a organizace si tedy samy vytvářejí vlastní pravidla a v rámci těchto pravidel regulují chování sportovců.

Dle mého názoru je tato teorie neaplikovatelná v rámci právního státu, jelikož v rámci sportovních pravidel by sankce za různé úrazy byla mírnější a nebyla by schopna postihovat ohrožování nejdůležitějších zájmů, které právo chrání. Z tohoto důvodu by byly orgány činné v trestním řízení⁴¹ vyloučeny z posuzování trestnosti skutku. Tím by zde docházelo k legalizaci protiprávního jednání, jelikož sportovní organizace nedisponuje stejnými sankcemi jako orgány činné v trestním řízení.

³⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 105 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

⁴⁰ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 13. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁴¹ Srov. zákon. č. 141/1961 Sb., trestní řád.

2.1.2. Teorie rigidního uplatňování právního řádu

Tato teorie je opak teorie absolutní sportovní imunity. Dle této *teorie dochází k uplatňování právní odpovědnosti, tedy i trestněprávní odpovědnosti v oblasti sportu stejným způsobem, jak k tomu dochází u ostatních společenských činností.*⁴² V tomto případě se tedy nebere ohled na autonomii sportu a jakékoliv protiprávní jednání je posuzování dle právních předpisů platných na území České republiky. *V případě zranění tedy nebude zohledněno hledisko určitého rizika, které sebou tato činnost přináší, ale bude se vycházet čistě z dikce zákona.*⁴³

Osobně si myslím, že i tato teorie je v oblasti sportu neaplikovatelná. Zde je oproti předchozí teorii naopak sport příliš svazován a je zde nulová tolerance v případě zranění. Další nevýhodu spatřuji v tom, že by zde docházelo k nadbytečnému zatěžování orgánu činných v trestním řízení.

2.1.3. Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti

Poslední teorie je kombinací dvou předchozích. *Zde nelze hovořit o jednoznačné koncepci. Jedná se o způsob posuzování trestní odpovědnosti, který bude obsahovat celou řadu modifikací, lišící se na základě koncepcí jednotlivých států, jejich právních teorií, ustálené judikatury, společenského vývoje, politického nahlížení na danou problematiku a celé řady dalších faktorů, které ovlivňují posuzování trestní odpovědnosti v dané oblasti.*⁴⁴

Modifikovanou teorii bych zde rád vyzdvihl jako nejpříjemnější. Ve sportu zůstane určitá volnost a tím pádem nebude potlačována soutěživost a chuť po vítězství. V případě závažných provinění zde ale na druhou stranu bude možnost aplikovat trestněprávní normy a orgány činné v trestním řízení budou mít pravomoc v takovém případě jednat a rozhodovat o spáchaném skutku.

⁴² COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 14. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁴³ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 14. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁴⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 15. ISBN 978-80-87576-88-5.

3. Sportovní legislativa

V České republice není mnoho právních úprav, které by upravovaly sport či sportovní činnost.⁴⁵ Sport jako takový není upraven ani Ústavě České republiky (dále jen "Ústava")⁴⁶ ani v Listině základních práv a svobod (dále jen "Listina")⁴⁷. V již jednou zmiňovaném článku recenzovaného českého časopisu, který se věnuje Trestnímu právu, je rozdělena sportovní legislativa následovně: *může být chápána buď v užším slova smyslu, nebo v širším slova smyslu*.⁴⁸ V užším slova smyslu lze legislativu chápat jako pravidla sportu (např. fotbalová pravidla). V širším slova smyslu do sportovní legislativy řadíme také právní předpisy, které se ve sportu aplikují.

Dále například Michal Králík ve své literatuře hovoří o přímém a nepřímém působení na oblast práva.⁴⁹ Dle tohoto dělení hovoříme o přímém působení, pokud existují právní předpisy, které jsou přímo aplikovatelné ve sportu. O nepřímé působení se naopak jedná, pokud právo nestanovuje obecně závazná pravidla konkrétně pro sportovní odvětví, ale upravuje pouze určité aspekty sportovní činnosti. Ve většině případů se bude jednat o negativní aspekty sportovní činnosti (např. vymezení určitého rámce).

Téma této práce se zabývá trestněprávní odpovědností. Pokud se tedy podíváme na právní předpisy upravující trestní právo na území České republiky, zjistíme, že zde nenalezneme právní úpravu, která by se přímo zabývala kriminalizací sportovní činnosti. *V tomto směru lze zaznamenat rozdíl od některých evropských států, kde je problematika trestní odpovědnosti ve sportu v menší či větší míře upravena*.⁵⁰ Tato problematika může být upravena buď v trestních nakonec, nebo v některých státech dokonce existují přímo sportovní zákony, či sportovní trestní zákony.

⁴⁵ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 8. ISSN 1211-2860.

⁴⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁴⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁴⁸ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 6. ISSN 1211-2860.

⁴⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11. ISBN 80-7179-532-1.

⁵⁰ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 17. ISBN 978-80-87576-88-5.

3.1. Disciplinární vs právní odpovědnost

Dle již výše zmiňované odborné literatury Michala Králíka lze vymezit dvě hlavní koncepce vytváření sportovní legislativy.⁵¹ V prvním případě je přijímána právní úprava, která nahrazuje sportovní předpisy, resp. stanoví závazná pravidla chování pro určitý druh sportovní činnosti. Druhá koncepce spočívá v regulaci sportovního chování formou přijímání sportovních pravidel, která podle svých potřeb dále upravují a konkretizují obecnou právní úpravu.⁵²

Dle názoru většiny odborníků, kteří se zabývali problematikou sportovního práva, je první koncepce nezrealizovatelná. Není v silách zákonodárce vytvářet předpisy pro všechny různé odvětví sportu. Druhá koncepce je tedy v tomto případě přijatelnější. Zde zákonodárce pouze vymezí určité hranice, které stanovují meze chování. Jednotlivé sportovní organizace stanoví konkrétní pravidla daného sportu. V tomto případě tato pravidla nedisponují obecnou závazností, ale pouze upravují konkrétní normy chování, které jsou přípustné pro danou sportovní činnost.⁵³ V tomto případě lze tedy hovořit o vzájemné provázanosti sportovní legislativy a právních předpisů.

Co se týče vztahů mezi disciplinárními orgány a orgány činnými v trestním řízení, tak v případě porušení pravidel se tímto proviněním nejprve zabývá disciplinární orgán. Ten může v rámci své pravomoci uplatnit určitá sankční opatření (např. pokuta, zákaz činnosti, veřejná omluva...). Jen v případech, kdy se sankce za určitý skutek v rámci disciplinárního řízení zdají jako nedostačující, může tento orgán podat podnět příslušným státním orgánům. Jak se úkon podání provádí a jaké náležitosti takové podání musí obsahovat, upravuje § 59 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudní (dále jen "trestní řád").⁵⁴

Lze se také setkat se situací, kdy je přijata speciální právní úprava i speciální sportovní legislativa, a oba tyto systémy budou v rozporu. Zde nastává situace, kdy

⁵¹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11. ISBN 80-7179-532-1.

⁵² COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 18. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁵³ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 18. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁵⁴ § 59 zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád.

dle jedné úpravy je určité chování povoleno a dle druhé zakázáno.⁵⁵ V tomto případě má přednost obecná právní úprava, jelikož má vyšší právní sílu (Lex superior derogat leg inferiori).⁵⁶

V předchozí kapitole jsem se zabýval teorií absolutní sportovní imunity. Zastánci této teorie odmítají propojení sportu a trestního práva. Dle jejich názoru je sport autonomní oblast a porušení sportovních pravidel by mělo být sankcionováno jen před disciplinárním orgánem v rámci daného sportu. (disciplinární řízením). Svůj názor odůvodňují tím, že sportovec by v případě hrozby trestní sankce limitoval svůj výkon z důvodu obav hrozící v případě porušení pravidel. V dané problematice existuje i zcela opačný názor. Dle něj je zásah trestního práva potřebný. Svůj názor opírají o tvrzení, že sport podléhá právnímu řádu, stejně jako ostatní druhy lidské činnosti a není zde důvod, aby byla tato oblast vyčleněna z působnosti trestních zákonů.⁵⁷

Trestní právo je v naší společnosti chápáno jako “ultima ratio”, tedy jako nejzazší prostředek, který se má použít. Zde se projevuje zásada subsidiarity trestní represe. V rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. července 2009, vedeného pod spisovou značkou 5 Tdo 764/2009 soud uvádí, že *princip subsidiarity trestní represe totiž vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní.*⁵⁸ Provinění sportovců lze tedy sankcionovat dle trestního práva pouze v tom případě, pokud se bude jednat o protiprávní jednání, které vykazuje znaky uvedené v zákoně 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen “trestní zákoník”)⁵⁹. *Jedná se o formální znaky trestného činu.*⁶⁰

⁵⁵ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 19. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁵⁶ srov. KNAPP, Viktor. *Teorie práva 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 115 a násl. ISBN 80-7179-028-1.

⁵⁷ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 20. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁵⁸ Usnesení NS ČR ze dne 29. července 2009, sp. zn. 5 Tdo 764/2009; srov. § 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

⁵⁹ § 13 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 128. ISBN 978-80-7502-236-3.

3.2. Role sportovních pravidel při posuzování trestní odpovědnosti

Pro každý sport je nezbytná kvalitní úprava sportovních pravidel. *Tato pravidla představují určitý řád, který je bezpodmínečně závazný a nepřipouští pochybnosti.*⁶¹ Svá pravidla mají jak kolektivní, tak individuální sporty. V rámci těchto pravidel nalezneme úpravu týkající se jak chodu hry, tak jsou zde zároveň vymezena pravidla chování jednotlivých sportovců v rámci hry.

Hruška ve svém článku vymezil dva okruhy činnosti, která sportovní pravidla upravují. Zaprvé upravují postavení organizací v oblasti sportu, právní postavení sportovců a organizační řády. Zadruhé upravují konkrétní pravidla sportovní aktivity. Jedná se zejména o počet hráčů, hrací dobu a pro téma této práce nejdůležitější úprava týkající se sankcí za porušení pravidel hry.⁶²

Hru jako stěžejní pojem v oblasti sportu charakterizuje Stanislav Sádovský ve své knize *“Právní aspekty násilí ve sportu”*. Dle jeho definice je pro hru *charakteristické, že jediné, co o ní lze předpokládat, je způsob, jakým bude probíhat, protože ten je dán striktně pravidly. Nikdy nelze předvídat všechny události a skutečnosti, které v jejím průběhu nastanou a už vůbec ne její výsledek.*⁶³

Pokud se zaměříme na dodržování pravidel v oblasti sportu, jsou pravomoce v této oblasti svěřeny disciplinárním orgánům. Tyto orgány zkoumají porušování pravidel a v případě porušení stanovují sankce za toto porušení. Na rozdíl od právních předpisů zde nelze hovořit o obecné závaznosti, daná pravidla lze aplikovat a vynucovat pouze interně v rámci daného sportu.

Pokud budeme hovořit o posuzování trestní odpovědnosti, je pro nás důležité se zamyslet nad tím, zda musí být určité jednání zakázáno i v rámci sportovních pravidel aby zde mohli být uplatňovány právní předpisy. Většinou pokud dojde k porušení právních předpisů, dojde zároveň i k porušení sportovních pravidel. V případě, že by nastala situace, kdy by konkrétní chování bylo povoleno v rámci sportovních pravidel a dle právního předpisu zakázáno, jednalo by se stále o porušení

⁶¹ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 7. ISSN 1211-2860.

⁶² srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 7. ISSN 1211-2860.

⁶³ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 45. ISBN 978-80-246-1836-4.

právních předpisů. Pokud budeme hovořit o ochraně nejdůležitějších zájmů, tyto zájmy jsou chráněny právními předpisy trestního, občanského a správního práva. Sportovní pravidla jsou tedy pouze pomocným kritériem, nikoliv obligatorním předpokladem pro uplatnění trestní odpovědnosti.⁶⁴

3.3. Sankční mechanismy sportu a trestního práva

V této práci jsem již popsal dva různé způsoby sankcionování porušení pravidel v rámci sportu. Tato porušení lze sankcionovat v rámci sportovních organizací u disciplinárních komisí, nebo v případě závažnějších porušení pravidel lze aplikovat právní předpisy, které se budou projednávat před soudem.

Lze tedy hovořit o určité dualitě trestání. Nejdříve je provinění projednáváno v rámci disciplinárního řízení. Disciplinární orgány disponují jen některými druhy sankcí (zákaz činnosti, peněžité tresty...). Pokud nepostačí projednání daného provinění v rámci disciplinárního řízení, lze uplatnit odpovědnost dle právních předpisů z oblasti trestního práva (zejména aplikace trestního zákoníku a trestního řádu). Tato možnost přichází v úvahu v případě porušování nejdůležitějších společenských hodnot.⁶⁵

Již několikrát jsem zde hovořil o literatuře Michala Králíka, který je považován za jednoho z největších odborníků v oblasti sportovního práva u nás. Ve své literatuře rozděluje kombinaci sankcí do čtyř skupin. První skupina se týká porušení sportovních pravidel, které nemají stanovenou sankci, jelikož se jedná o psané pravidlo chování. Vymáhání porušení těchto pravidel je velmi obtížné. Do této skupiny lze zařadit například pravidlo fair-play. Druhá skupina, se týká porušení sportovních pravidel, za která tato pravidla stanovuje sankci v rámci disciplinárního řízení. V této skupině o prohřešcích rozhodují disciplinární orgány. Tato skupina případů je v oblasti sportu nejčastější. Třetí skupina, se týká případů, kdy dochází k porušení jak sportovních pravidel, tak také právních předpisů. V tomto případě je zde možnost uložení dvou druhů sankcí a většinou se uplatňuje kombinace těchto sankcí. *Zde se bude jednat například o problematiku ublížení na zdraví jinému sportovci v zápale*

⁶⁴ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 20 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁵ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 22 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

boje. Poslední skupinou jsou případy, kdy dochází k porušení právního pravidla, aniž by došlo k porušení sportovních pravidel. ⁶⁶ Takto stanovený trest následně varuje ostatní sportovce před takovým jednáním. Ti jsou pak v rámci hry obezřetnější a v určitých mezích kontrolují své chování. ⁶⁷

Dle mého názoru je takovéto rozdělení sankcionování logické a správné. Pokud by všechny provinění při sportovní činnosti byly posuzovány jen v rámci disciplinárního řízení, byla by zde určitá absence přísnějších trestů. Disciplinární orgány nedisponují například možností ukládat přísnější tresty, jelikož kromě oprávnění postrádají technické zázemí. Z tohoto důvodu tato pravomoc vhodně přechází na orgány činné v trestním řízení.

⁶⁶ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 23. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁷ srov. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 15 a násl. ISBN 80-7179-532-1.

4. Trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy

Jak jsem zde již uváděl, sportovní právo, včetně trestněprávní odpovědnosti, není v České republice upraveno konkrétním právním předpisem, který by se zaměřoval na tuto problematiku. V dnešní době však vystupuje do popředí stále častěji názor společnosti, který žádá úpravu trestněprávní odpovědnosti ve sportu. Je to zřejmě způsobené medializací některých případů tuzemských či zahraničních. Pokud se zaměříme na trestněprávní odpovědnost ve sportu, můžeme hovořit o třech skupinách trestní odpovědnosti. První se bude týkat úrazů způsobených při sportovní činnosti. Druhá se bude týkat korupce v rámci sportu. A třetí skupinou je trestněprávní odpovědnost fanoušku při sportovních utkáních.⁶⁸ Pokud se podíváme do zahraničí, zjistíme, že celá řada zahraničních států má právní teorii zabývající se trestněprávní teorií ve sportu. (viz kapitola 6. *Zahraniční doktríny*)

Pro téma této práce je klíčová první skupina trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy. Jak jsem již zmiňoval, na našem území neexistuje jednotná úprava ohledně sportovních úrazů. To pak způsobuje problémy týkající se právní jistoty. Pokud se zaměříme na soudní judikaturu u nás, zjistíme, že existuje velice málo soudních rozhodnutí, které se zabývají otázkou sportovních úrazů. (viz kapitola 5 *Judikatura k odpovědnosti za sportovní úrazy*).

V souvislosti s trestněprávní odpovědností za sportovní úrazy se zde opět objevuje otázka, zda jednání při sportovní činnosti lze trestně stíhat dle právních předpisů, nebo zda jsou k potrestání oprávněny jen disciplinární komise. Tomuto problému jsem se již věnoval v předchozích kapitolách. Názory ohledně toho, kdo má trestat odpovědnost ve sportu, pravděpodobně nikdy nebudou jednotné. V tomto ohledu lze například zmínit argument, který podotýká, že rvačka například při hokejovém utkání je srovnatelná s hospodskou rvačkou a není zde žádný důvod, proč by při sportu měl být pachatel trestán pouze v rámci disciplinárního řízení.⁶⁹ Je důležité zde konstatovat, že trestní právo má být používáno až jako krajní prostředek, což plyne ze zásady subsidiarity trestní represe.⁷⁰ Dle této zásady by se dle trestního práva měly

⁶⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 26 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁹ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 61 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁷⁰ § 12 odst. 2. zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

posuzovat pouze sportovní úrazy, se kterými jsou spojené vážné či fatální následky (jaké trestné činy přicházejí v úvahu, viz podkapitola 4.1 *Jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku*). Je tedy pravděpodobné, že drtivá většina bude posuzována pouze v rámci disciplinárního řízení. Dalším problémem je zde obrovská rozmanitost sportů. Problematikou kategorizace sportu jsem se již zabýval výše (viz podkapitola 1.2 *Kategorizace sportů z definičního hlediska*). Již tedy víme, že existuje obrovská rozmanitost sportovních disciplín. Existují kolektivní a individuální sporty. Každý jednotlivý sport má jiná pravidla a je velice složité stanovit univerzální trestněprávní odpovědnost. Lze také dělit sport na sport profesionální a amatérský.

V otázce ohledně sportovních úrazů má rozdělení na amatérský a profesionální sport značný význam. Pokud se zaměřím na profesionální sport, lze zde konstatovat, že pro profesionálního sportovce je sport jeho zaměstnáním. Z tohoto důvodu lze konstatovat, že sportovec musí počítat s jistou mírou rizika, že mu bude způsobeno zranění. Na druhou stranu je důležité zmínit, že pro profesionála je většinou jeho sportovní výkon jediným zdrojem příjmu a v případě vážného zranění, po kterém již nebude moct daný sport provozovat, u něj mohou nastat zásadní existenciální problémy. Sportovec ztratí zaměstnání, přijde o svůj pravidelný příjem. V řadě případů profesionální sportovci danému sportu obětují celý život (dosažení jen základního vzdělání) a v případě náhlé nemožnosti sport dále vykonávat, jen těžce najdou obdobný zdroj příjmu. Zde dle mého názoru je nutné aplikovat trestní právo. Co se týče amatérského sportu, zde zranění nemá tak často vliv na zaměstnání. Ale i zde se objevují úrazy, které je zapotřebí řešit v rámci trestního práva. Je zde tedy třeba každý případ posuzovat individuálně.⁷¹

4.1. Jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku

Jak jsem již zmiňoval v předchozí kapitole, ve sportu se vyskytují úrazy, na které je třeba aplikovat normy trestního práva. V této kapitole se zaměříme na trestné činy, které se v rámci sportu mohou objevovat. Bude se jednat o trestné činy, které jsou upraveny v části druhé trestního zákoníku v hlavě I.⁷² Půjde tedy o trestné činy proti životu a zdraví. Půjde tedy o tyto trestné činy: usmrcení z nedbalosti (§ 143

⁷¹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 28 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁷² § 140 - § 167 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

trestního zákoníku), těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku), ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku), těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 trestního zákoníku), ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku) popřípadě rvačka (§158 trestního zákoníku). Většinou se jedná o ohrožení zdraví, ohrožení života zde nastává velmi zřídka. Nyní bych zde rád ve stručnosti popsal jednotlivé trestné činy:

4.1.1. Usmrcení z nedbalosti (§ 143 trestního zákoníku)

Jak jsem se již zmiňoval, k usmrcení z nedbalosti v oblasti sportu dochází opravdu výjimečně. Jak je již z pojmenování trestného činu zřejmé, půjde o nedbalostní trestný čin. V tomto případě pachatel nemá úmysl způsobit jinému smrt, těžké ublížení na zdraví, nebo ublížení na zdraví. Bohužel k takovému následku dojde. Tento trestný čin se nejvíce vyskytuje u dopravních nehod a ve sportu je ojedinělý.⁷³

4.1.2. Těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku)

Zde se bude jednat o úmyslný trestný čin. Úmysl zde musí přímo směřovat k těžké újmě na zdraví, což v oblasti sportu bude těžko aplikovatelné. Těžkou újmu na zdraví vymezuje trestní zákoník v § 122 v odst. 2. Musí být současně splněny dvě podmínky: musí to být vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění a tato porucha musí odpovídat některému z případu uvedené taxativně v zákoně (zmrzačení, ochromení údu, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilost...).⁷⁴ Prokázat tento úmysl ve sportu je velice složité.

4.1.3. Ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku)

Opět se zde bude jednat o úmyslný trestný čin. Toto jednání má za následek újmu ublížení na zdraví určité intenzity. Ublížení na zdraví je vymezeno v § 122 odst. 1. trestního zákoníku. Dle toho se *ublížením na zdraví rozumí stav, záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.*⁷⁵ Tento trestný čin je již v oblasti sportu reálnější.

⁷³ srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 535 a násl. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁷⁴ srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 543 a násl. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁷⁵ §122 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

Jako příklad takového jednání lze uvést například fotbalový skluz na protihráče bez míče.⁷⁶

4.1.4. Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 trestního zákoníku)

Tento trestný čin společně s trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti se v oblasti sportu vyskytuje pravděpodobně nejčastěji. V obou případech sportovec způsobí zranění z nedbalosti. Buď způsobí těžkou újmu (v tomto případě), nebo ublíží na zdraví. Jedná se trestný čin poruchový. Důležité je zde, zda hráč věděl, nebo mohl a vědět měl, že svým jednáním může způsobit následek. Jako příklad zde mohu uvést například nepovolený typ bodyčeků v hokeji (hráč je bez puku, hráč je hlavou postaven proti mantinelu).⁷⁷

4.1.5. Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku)

Tento trestný čin je obdobný trestnému činu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti. Rozdíl zde bude ve způsobu zranění (zda se bude jednat o těžkou újmu nebo ublížení na zdraví).

4.1.6. Rvačka (§ 158 trestního zákoníku)

Jako poslední zde přichází na řadu rvačka.⁷⁸ V tomto případě se může jednat o hromadné šarvátky na hrací ploše, při které se všechny subjekty vzájemně ohrožují na zdraví a životě. Je zde důležité, aby všichni účastníci rvačky byly v pozici útočníka. Pokud by se někdo pouze bránil, jednalo by se o nutnou obranu⁷⁹. V případě hokejové bitky dvou hráčů zde tento trestný čin nepřichází v úvahu. Jako příklad lze uvést rvačku zahraničních fotbalistů ve Skotském derby mezi Celticem Glasgow a Glasgow Rangers.⁸⁰

⁷⁶ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 77 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁷⁷ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 79. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 558 a násl. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁷⁹ §29 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

⁸⁰ Butcher vs Jessop 1989 SLT 593.

4.2. Vývoj odpovědnosti za sportovní úrazy

4.2.1. Řecko

Již v antickém Řecku se zabývali nehodami, které se stávaly při sportovních činnostech. Hlavním důvodem byly olympijské hry, které se již v tu dobu odehrávaly. Názory na odpovědnost za úrazy z této doby máme převážně od slavných filozofů, řečníků a státníků.

Například Solón, slavný antický básník a zákonodárce z Athén, měl silný vliv na oblast sportu. Díky němu byla stanovena odměna vítězovi olympijských her, doživotní osvobození od placení daní, bezplatné praní a doživotní stravování v prytoneiu (vládní budova). Také počítal se zraněními při sportu, které byly velmi časté. Z toho důvodu také v jeho zákonech najdeme ustanovení, dle kterého ten, kdo někoho neúmyslně zabije na závodech, by neměl být stíhán pro zabití.⁸¹

Dále na Solónovi zákony navázal i Démosthenes, athénský politik, řečník a právník. Ten v obžalobě proti Aristokratovi prohlásil, že by sportovec neměl být trestán za smrt během sportovního klání, jelikož zde nebyl úmysl způsobit smrt, ale úmysl vyhrát.⁸²

Další, kdo se zabýval touto problematikou, byl Platón, řecký filosof, pedagog a matematik, kterého názory se promítaly ještě ve středověku. Platón ve své práci *Zákony* zastával stejný názor, jako dva výše zmiňovaní antičtí filozofové. Pokud někdo neúmyslně při sportu usmrtí protihráče, měl by být očištěn.⁸³

Pokud se zaměříme na starověkou Spartu, najdeme zde odlišný pohled na sport. Ve Spartě byl kladen největší důraz na vojenský výcvik. Z historických pramenů se nám dochovala řada důkazů o tom, jak brutální tento výcvik byl. V rámci výcviku se konaly i osobní souboje. Vše probíhalo v rámci vojenského výcviku. Pokud se jednalo o pouhé sportovní souboje či závody, těmi společnost opovrhovala.⁸⁴

⁸¹ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 29. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸² srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 29 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸³ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 30. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸⁴ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 43. ISBN 978-80-7502-127-4.

Všeobecně byl řecký sport upraven sportovními pravidly, která byla tvrdá a brutální. Na dodržování těchto pravidel dohlíželi hellanodikové (rozhodčí). V tu dobu byl nejpopulárnější box a pankration. Oba dva sporty patřily do kategorie bojových sportů. V boxu byly povoleny údery pouze na obličej a hlavu. Pankration ke všemu dovoľoval ještě kousání, skřípání, škrcení, strkání prstů do úst...⁸⁵

4.2.2. Římské impérium

V římském impériu byla problematika sportovních úrazů rozdělena do dvou základních linií. Někteří aplikovali Aquiliův zákon (tento zákon se zabýval způsobením škody a pokutou za ni) a jiní zastávali názory neshodující se s tímto zákonem: Případ těžké atletiky, případ nebezpečného holení a případ hozeného oštěpu.

Za těžku atletiku lze považovat zápas, box a pankration. U případu těžké atletiky je důležité zmínit výrok Ulpiniana, římského právníka, která zastával ten názor, že pokud někdo při odvážné hře zabije soupeře, nepoužije se Aquilia, jelikož zde chybí úmysl usmrtit a je zde hlavně úmysl zvítězit. Motivací k tomuto vítězství je sláva. Pokud se ovšem soupeř vzdal, nárok na náhradu škody zůstal zachován, jelikož zde lze nalézt úmysl zranit soupeře.⁸⁶

Případ nebezpečného holení se týkal situací, kdy někdo při míčové hře trefil míčem holiče a ten následně podřízl otrokovi krk. Dle Aquilla za to odpovídá ten, koho se týká zavinění. Proculus, starověký římský právník, zastával názor, že zavinění se týká holiče, jelikož si pro svoji činnost vybral nebezpečné místo. Zde se názory římských právníků rozcházejí. Ulpinianus například zastával ten názor, že za svou smrt mohl sám otrok, který měl předvídat potencionální nebezpečí. Žádný z římských právníků ale nezastával ten názor, že by byl odpovědný hráč, který pouze vhodil míč bez úmyslu způsobit smrt otroka.⁸⁷

Případ hozeného oštěpu se opět týkal smrti otroka. V tomto případě, pokud při házení oštěpu byl usmrcen otrok, byl dle zákona Aquilia vinen ten, kdo oštěp hodil. Pokud ovšem otrok přeběhl v místo, kde oštěpař trénoval, působnost tohoto zákona

⁸⁵ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 30 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸⁶ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 30. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸⁷ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 31 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

zde nepřichází v úvahu. Zde je odpovědnost závislá na místě úrazu. Na veřejně přístupném místě je odpovědný oštěpař, jelikož zde je zákaz provozovat takové hry. Pokud však dojde k usmrcení na sportovišti, není oštěpař odpovědný. Třetí případ se týkal situace, kdy na sportovišti někdo hodil po otrokovi oštěp svévolně. V tomto případě byl odpovědný oštěpař.⁸⁸

4.2.3. Sportovní úrazy ve středověku

Ve středověku popularita sportu značně upadla. I přesto nalezneme právní úpravu zabývající se právní odpovědností sportovců za úrazy. Ve středověku lze vývoj v této oblasti rozdělit do dvou linií:

- linie církevního práva a
- linie světského práva.

4.2.4. Církevní právo

Duchovní měli zákaz účastnit se jakýchkoliv her, ovšem některé tělesné aktivity zakázané nebyly. Kanonické právo se zabývalo podrobně otázkami odpovědnosti za sportovní úrazy. Základem bylo rozdělení her na dvě skupiny. Res licita (věc dovolená) a res illicita (věc nedovolená). Některé hry měli kněží a mnichové dovolené. Mezi tyto hry patřily např. házení oštěpem, míčové hry, běhání, lov apod. Mezi věci nedovolené patřily například rytířské turnaje. Pokud se tedy duchovní takového turnaje zúčastnil, a byl účastníkem nehody, byl za takovou nehodu potrestán. Pokud se nějaká nehoda stala při res licita, neznamenal to absolutní beztrestnost. V tomto případě záleželo také na případném zavinění.⁸⁹

V literatuře může opět nalézt vzorový příklad z této doby, stejně jako ve starověkém Římě. Tento případ je případ nedbalého slepce. Všichni autoři (např. Gracián nebo Huguccio) zastávali názor, že pro slepce jsou sportovní hry res illicita. Pokud se tedy například slepec zúčastní sportovní hry a při ní usmrtí protihráče, je trestně odpovědný za své jednání.⁹⁰

⁸⁸ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, 32 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁸⁹ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 33 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁹⁰ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 75. ISBN 978-80-7502-127-4.

4.2.5. Světské právo

Mezi sportovní aktivity, které se konaly ve světské společnosti lze zařadit již zmiňované rytířské turnaje. Jako další lze zmínit například fotbal (velice odlišný od dnešního fotbalu, jednalo se jen o souboj o míč). V Anglii dokonce Edvard II. fotbal zakázal z důvodu obrovského hluku při fotbalové hře. Objevovale se řada názorů, které se zabývaly beztrestností sportovních úrazů. Například italský jezuitský biblický učenec Menochius zastával názor, že pokud někdo způsobí úraz nechtěnou náhodou v rámci hry, nepodléhá trestu. Většinový názor byl ten, že pokud se úraz stal během hry (causa ludi), nejedná se o trestný čin.⁹¹

Pokud se tedy ohlédneme do historie, zjistíme, že problematika trestněprávní odpovědnosti je řešena jak v antickém Řecku, tak i ve středověku. Je pozoruhodné, že některé názory z této doby jsou aplikovatelné dodnes.

4.2.6. Vývoj ve 20. století a v současnosti

V dnešní době lze vývoj trestněprávní odpovědnosti pozorovat ve třech rovinách:

- *speciální sportovní legislativa,*
- *odborná literatura,*
- *soudní praxe.*⁹²

ad a) Speciální sportovní legislativa

Již v předchozích kapitolách jsem se zmiňoval, že existují státy, které mají speciální sportovní legislativu a země, které takovou legislativu nemají. Pokud již někde nalezneme sportovní legislativu, úprava týkající se odpovědnosti za úrazy je v ní obsažena málokdy. Pokud již nalezneme úpravu ohledně odpovědnosti za úrazy, bude se zaměřovat převážně na kontaktní sporty (ohledně kontaktních sportů více v podkapitole 4.5 *Kategorie sportovních činností*).

Není divu, že v historii byl v tomto odvětví řešen box. Můžeme zde pozorovat nejednotnost evropské a světové úpravy. V této souvislosti stojí za zmínku boxerské utkání z 20. století mezi Wellsem a Carpentierem v belgickém Gentu. Tento zápas

⁹¹ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 34 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

⁹² ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 35. ISBN 978-80-904024-1-6.

pobouřil část společnosti a následkem toho tehdejší belgický ministr spravedlnosti Henry Carton de Wiart nařídil ve zvláštním oběžníku stíhat všechny boxery pro úmyslné ublížení na zdraví.

V Itálii například v roce 1929 navrhovali do italského trestního zákoníku začlenit úpravu, která by za trestný čin považovala jakékoliv úrazy při sportu. Tento návrh byl ale odmítnut. Podobný názor se objevoval v tu dobu i v Jižní Americe (např. brazilská doktrína).

Za podstatné v historii sportovní legislativy považují zmínit Kubánský kodex sociální ochrany a Ekvádorský trestní zákoník. V těchto právních předpisech byla obsažena úprava týkající se sportovních deliktů. V Ekvádorském trestním zákoníku bylo stanoveno, že pokud sportovec úmyslně usmrtí protihráče při sportu, měl by být trestán za vraždu. Pokud ovšem prokáže, že nezpůsobil smrt úmyslně a neporušil tím pravidla hry, není trestně odpovědný. Dále je zde upraveno zranění, které nekončí smrtí. I zde platí, že pokud nezpůsobil toto zranění úmyslně, není trestně odpovědný. V Kubánském kodexu je opět požadováno úmyslné zavinění. Tento kodex rozlišuje, zda byla porušena sportovní pravidla. Pokud sportovec porušil úmyslně pravidla, odpovídá sankcím dle tohoto kodexu. Jestliže způsobí zranění neúmyslně, ale poruší při tom pravidla, bude se jednat o neúmyslné provinění a lze zde mimořádně snížit trest. V případě, že zraní protihráče neúmyslně a v rámci sportovních pravidel, není trestně odpovědný⁹³.

ad b) Odborná literatura

V rámci odborné literatury nalezneme mnohem více materiálů, týkajících se úpravy trestněprávní odpovědnosti ve sportu než v rámci legislativy. Bude se jednat jak o knihy, tak i odborné články. Autoři těchto publikací se přiklánějí k různým názorům ohledně odpovědnosti sportovců. Někteří zastávají názor, že sportovci za dané úrazy zodpovídají vždy. Jiní naopak tvrdí, že sportovci nejsou trestněprávně odpovědní za úrazy při sportu. A třetí názor, tzn. "zlatá střední cesta", je ten, že sportovci nejsou odpovědní při splnění stanovených podmínek. Tyto názory se postupem času

⁹³ srov. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008, s. 36 a násl. ISBN 978-80-904024-1-6.

formulovaly to různých teorií trestní odpovědnosti sportovců (více v podkapitole 5.6. *Teorie trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy*).

Na našem území lze za průkopníka v oblasti trestněprávní odpovědnosti považovat Jozefa Prusáka. Ten v 80. letech vydal svoji knihu *Šport a právo*, ve které se zabýval teorií a praxí právní odpovědnosti ve sportu. Delikty rozdělil do tří skupin:

- *existující sportovní delikt, který je zároveň i právním deliktem,*
- *existující sportovní delikt, který není právním deliktem,*
- *existující právní delikt, který není ve sportovních předpisech upraven.*⁹⁴

ad c) Soudní praxe

Soudní praxi z této oblasti se věnuji v kapitole 5 *Judikatura k odpovědnosti za sportovní úrazy* a kapitole 6 *Zahraniční doktríny*.

4.3. Typy odpovědnosti a nároky ze sportovních úrazů

Pokud se budeme bavit obecně o právní odpovědnosti, lze hovořit o odpovědnosti soukromoprávní a veřejnoprávní. U soukromoprávní lze mluvit o smluvní odpovědnosti a vztah zde vzniká mezi tím, kdo nesplnil povinnost a poškozeným. U veřejnoprávních deliktů vzniká vztah mezi delikventem a státem. Trestné činy⁹⁵ jsou nejzávažnější veřejnoprávní delikty. V oblasti sportu nalezneme trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy jen sporadicky. Nejčastěji bude porušení pravidel řešeno v rámci disciplinárního řízení. Již jsem zde několikrát zmiňoval, že trestněprávní nauka na našem území se otázkou sportovních úrazů nezabývá. To je také důvod, proč se orgány činné zabývají konkrétními úrazy z tohoto prostředí až na základě podaného trestního oznámení. Při projednání odpovědnosti musí soud také přihlídnout k přípustnému riziku (více v podkapitole 4.7 *Okolnosti vylučující protiprávnost*). Trestněprávní spory týkající se sportovních úrazů jsou na našem území ojedinělé. Je zde třeba opět připomenout, že trestní právo má nastupovat pouze tam, kde jsou ostatní právní prostředky neúčinné (subsidiarita trestní represe).⁹⁶

⁹⁴ srov. KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 63 a násl. ISBN 978-80-87284-28-5.

⁹⁵ §13 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

⁹⁶ srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2, s. 34. ISSN 1210-6348.

Co se týká nároků na náhradu za sportovní úrazy, lze hovořit o finanční kompenzaci. V případě trestního práva lze zraněného považovat za poškozeného dle trestního řádu. *Poškozený je oprávněn navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena.*⁹⁷

4.4. Předpoklady vzniku trestní odpovědnosti sportovce

*Nezbytným předpokladem pro to, aby mohlo dojít ke vzniku trestní odpovědnosti sportovce za jím způsobené zranění je to, že konkrétní druh sportu je ovládán souborem závazných sportovních pravidel.*⁹⁸ To znamená, že daný sport tedy musí mít svá pravidla. Příkladem mohou být fotbalová pravidla FAČR (Fotbalová asociace České republiky), hokejová pravidla ČSLH (Český svaz ledního hokeje) nebo boxerská pravidla ČBA (Česká boxerská asociace). Dalším předpokladem je, že sportovec tato pravidla poruší. Aby se mohlo jednat o trestněprávní odpovědnost, musí dojít k závažnému porušení těchto pravidel, při kterých byla způsobena újma na zdraví (ublížení na zdraví⁹⁹ nebo těžká újma na zdraví¹⁰⁰).

K trestní odpovědnosti je dle trestního zákoníku třeba zavinění. Pokud není v zákoně stanoveno, že postačí nedbalostní zavinění, je třeba zavinění úmyslného.¹⁰¹ Otázka zavinění bývá považována za nejvíce problematickou v rámci dokazování. Úmysl půjde prokázat jen v těch případech, kdy se k úmyslnému jednání sportovec dobrovolně přizná.¹⁰²

Pokud hovoříme o zavinění je zde zapotřebí vymežit jednotlivé formy zavinění:

Úmysl přímý je upraven v § 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.¹⁰³ O úmysl přímý se bude jednat, pokud pachatel (v našem případě sportovec) **věděl**, že *způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí nebo alespoň může porušit nebo*

⁹⁷ § 43 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád.

⁹⁸ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 12. ISSN 1211-2860.

⁹⁹ §122 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁰⁰ §122 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁰¹ §13 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník.

¹⁰² srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 12 a násl. ISSN 1211-2860.

¹⁰³ §15 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník.

ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a **chtěl** takové porušení nebo ohrožení způsobit.¹⁰⁴ Ve sportu se úmysl přímý v otázce zavinění vyskytuje sporadicky, jelikož je velmi obtížné úmysl přímý sportovci dokázat. Jednalo by se zde totiž o případ, kdy by sportovec chtěl protihráči způsobit zranění.

Úmysl nepřímý je upraven v § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.¹⁰⁵ Úmysl nepřímý nastává, pokud sportovec **věděl**, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, byl s tím **srozuměn**.¹⁰⁶ Úmysl nepřímý se ve sportu vyskytuje častěji než úmysl přímý. Zde totiž postačí pouze srozumění, které se snáz dokazuje.

Nedbalost vědomá je upravena v § 16 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.¹⁰⁷ V případě vědomé nedbalosti sportovec **věděl**, že může způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale **bez přiměřených důvodů spoléhal**, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí.¹⁰⁸ Vědomá nedbalost je ve sportu nejčastější formou zavinění. V podkapitole týkající se okolností vylučující protiprávnost, budu hovořit o míře sportovního rizika. I přesto se sportovec musí chovat tak, aby nedošlo ke zranění.

Nedbalost nevědomá je upravena v § 16 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.¹⁰⁹ O nedbalost nevědomou se jedná tehdy, pokud sportovec **nevěděl**, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem svým a k svým osobním poměrům **vědět měl a mohl**.¹¹⁰

Nedbalostně tedy jedná ten, kdo nedodržuje míru opatrnosti, ke které je rámci okolností povinen (objektivní hledisko) a podle svých možností schopen (subjektivní

¹⁰⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 229. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁰⁵ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁰⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 229. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁰⁷ § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁰⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 232. ISBN 978-80-7502-236-3.

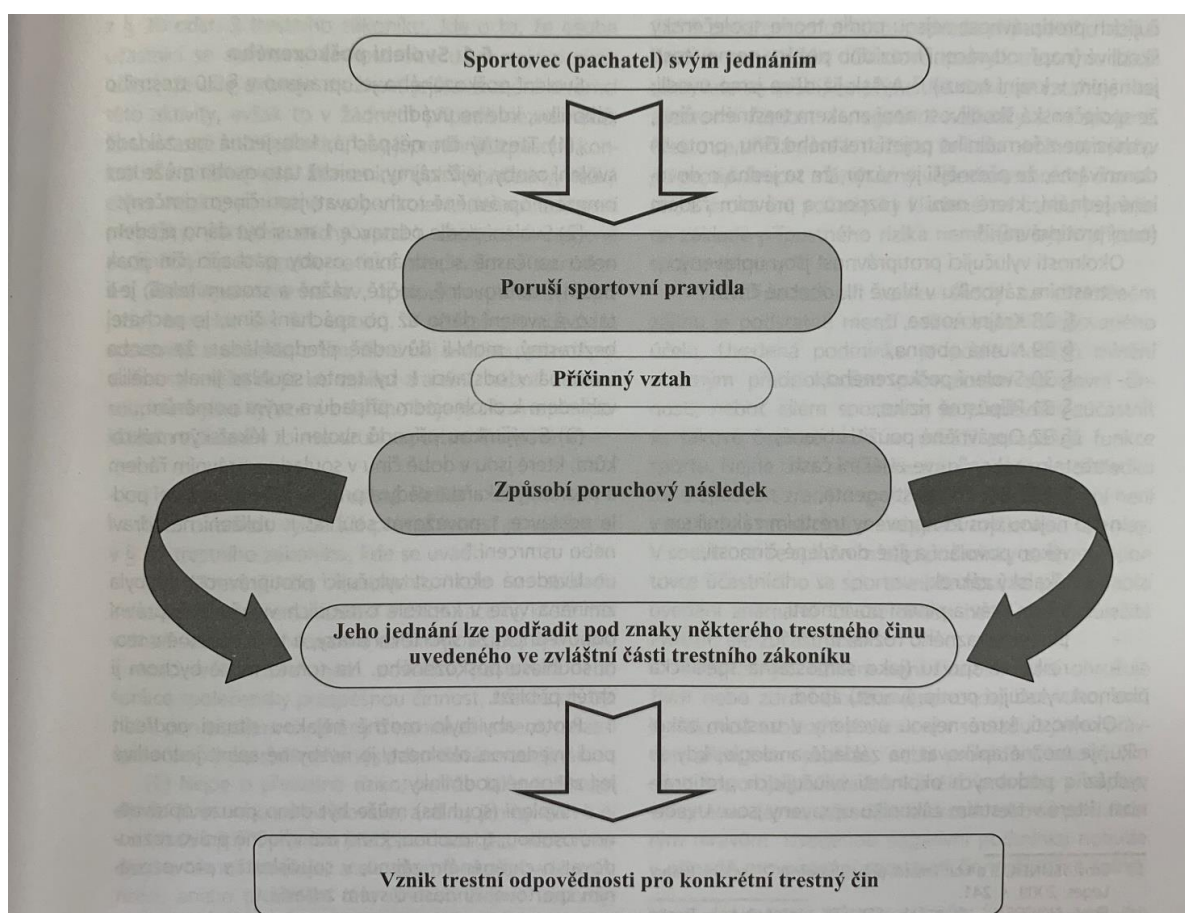
¹⁰⁹ § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹¹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 233. ISBN 978-80-7502-236-3.

hledisko). Odpovědnost za nedbalost je dána spojením hlediska objektivního a subjektivního.¹¹¹

Trestní odpovědnost nelze omezovat jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přicházejí v úvahu i závažnějších případech zavinění z nedbalosti. Trestní postih za nedbalostní trestné činy při sportovní činnosti by spíše neměl přicházet v úvahu, a pokud by se tak mělo stát, měl by být zdůvodněn mimořádnými skutečnostmi, které se vztahují ke konkrétní posuzované situaci. Například mimořádně nepřiměřená tvrdost.¹¹²

V souvislosti s otázkou vzniku trestní odpovědnosti bych zde rád uvedl schématické zobrazení podmínek, mající za následek vznik trestní odpovědnosti sportovce, které nalezneme v článku recenzovaného českého časopisu, který se věnuje trestnímu právu, konkrétně v prvním čísle z roku 2013.¹¹³



¹¹¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 234. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹¹² KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie.* 2016, č. 2, s. 33. ISSN 1210-6348.

¹¹³ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo.* Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 13. ISSN 1211-2860.

4.5. Kategorie sportovních činností

Již v úvodu této práce jsem se zaměřil na rozdělení sportu. V této kapitole pro nás bude důležité rozdělení na sporty individuální a kolektivní. Všeobecně lze konstatovat, že v případě kolektivních sportů je riziko zranění častější vzhledem k povaze těchto sportů. Jako zvláštní kategorii bych zde zmínil bojové sporty. Tyto sporty sice spadají mezi individuální sporty, ale riziko zranění je zde mnohonásobně větší než v případě bezkontaktních individuálních sportů. V následujících podkapitolách se pokusím podrobněji rozebrat jednotlivé kategorie a v každé kategorii se zaměřím na vybrané sporty.

4.5.1. Individuální sporty

Tuto kategorii lze charakterizovat jako sportovní činnost, kterou vykonává jedinec sám za sebe. Můžeme sem zařadit například lyžování, tenis, automobilové sporty, dostihy apod. Úrazy, které sportovci způsobí někomu jinému, jsou při individuálních sportech méně časté. Pokud již taková situace nastane a sportovec způsobí zranění, půjde zde pravděpodobně o nedodržení bezpečnostních předpisů. Lze se setkat s úmyslným nedbalostním zaviněním. V tomto případě půjde většinou o disciplinární odpovědnost, trestněprávní předpisy se použijí jen zřídkakdy. Nyní se zaměřím na konkrétní individuální sporty.¹¹⁴

Lyžování

Jako první se zaměřím na problematiku odpovědnosti za úrazy při lyžování. V tomto případě se bude jednat častěji o zranění v rámci amatérského lyžování, jelikož při profesionálním lyžování je většinou sportovec na sjezdovce v daný čas jediný a ostatní sportovce nemá jak ohrozit.

Lyžař je povinen na sjezdovce přizpůsobit rychlost a způsob své jízdy svým schopnostem a zkušenostem terénem, sněhovým a klimatickým podmínkám, výhledovým poměrům, hustotě provozu, tedy celkové situaci na (sjezdové, příp. i běžecké) trati, aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat třeba i na nenadálou překážku, což současně znamená, že nesmí vjíždět do míst, kam nevidí.¹¹⁵ Takto povinnost lyžaře popisuje ve svém soudu nejvyšší soud v rámci své judikatury.

¹¹⁴ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 30. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

Z toho lze vyvodit, že lyžař je povinen se na sjezdovce chovat zodpovědně. Pokud lyžař toto pravidlo poruší a způsobí úraz, lze o trestněprávní odpovědnosti mluvit jen v případě vážnějšího zranění. V tomto případě se bude jednat převážně o nedbalostní zranění, jelikož lyžař ví, že může někoho zranit, ale spoléhá, že se tak nestane.

O povinnosti dodržování pravidel Mezinárodní lyžařské federace rozhodl Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí.¹¹⁶ Zde stanoví závaznost těchto pravidel pro všechny lyžaře, kteří musí tato pravidla na sjezdovce respektovat a jsou povinni se jimi řídit. V případě porušení těchto pravidel, dojde k porušení prevenční povinnosti.¹¹⁷ Významem dodržování sportovních pravidel se zabýval nejvyšší soud i v dalším rozsudku¹¹⁸. Zde potvrdil, že sportovní pravidla chrání zdraví sportovců.

Je samozřejmé, že se bude jednat jen o zranění, která byla způsobena jiným lyžařem. V rámci tohoto sportu velmi často dochází k úrazům, které si způsobí jedinec sám. V tomto ohledu je důležitá také otázka spoluzavinění. Bude zde tedy důležité, zda zraněný lyžař dodržel pravidla.

V podkapitole 4.7 se budu zabývat okolnostmi vylučující protiprávnost a zaměřím se zde také na přípustné riziko a teorii souhlasu poškozeného. Tyto okolnosti, vylučující protiprávnost, se zde uplatní jen velmi těžce, jelikož lyžař nepočítá se srážkou s jinými. Tyto okolnosti hrají roli spíše v rámci kolektivních a kontaktních sportů.

Pokud nahlédneme do rozhodnutí zahraničních soudů, nalezneme zde mnohem více případů. Zajímavý je například případ z USA, *People vs Hall*. V tomto případě lyžař nepřizpůsobil rychlost na sjezdovce a narazil do druhého lyžaře. Tomu způsobil poranění hlavy a mozku. Zraněný byl sice převezen do nemocnice, ale nakonec následkům zranění podlehl. Obviněný byl Nejvyšším soudem státu Colorado shledán vinným z nedbalostního zabití. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výši

¹¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004, soud zde konstatoval, že tyto pravidla nejsou obecně závazným právním předpisem, ale jsou závazná pro lyžaře. V případě porušení půjde o porušení povinnosti předcházet vzniku škod.

¹¹⁷ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 30 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹¹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

devadesát dnů a dále k obecně prospěšným pracím a dohledu probačního úředníka po dobu tří let.¹¹⁹

Lze tedy konstatovat, že v České republice se lyžař musí chovat na sjezdovce tak, aby dodržoval pravidla stanovená Mezinárodní lyžařskou federací. V případě porušení těchto pravidel, lze pachatele sankcionovat. Lze zde hovořit jak o porušení generální prevenční povinnosti dle Občanského zákoníku¹²⁰, tak lze v nejvážnějších případech aplikovat trestní zákony.

Dostihy

Dostihy jsou sport, ve kterém každý jezdec jede na svém koni a snaží se dostat jako první do cíle. Jedná se tedy o bezkontaktní sport. Ovšem existují případy, kdy jeden jezdec zranil druhého. Je zde důležité zdůraznit, že obrovský vliv na dané zranění může mít kůň. Kůň je živé zvíře a nelze toto zvíře stoprocentně kontrolovat. I pokud zvíře bude trénované a cvičené k tomuto sportu, vždy je zde šance, že se zvíře vyděsí a bude neovladatelné. Pokud tedy ke zranění dojde v důsledku splašení zvířete, nelze v tomto případě hovořit o trestněprávní odpovědnosti. Pro danou problematiku budou důležitá pouze zranění, která budou způsobena úmyslně.¹²¹

V rámci české judikatury neexistuje zatím žádný případ z této oblasti. V zahraničí můžeme nalézt například případ *Ordway vs Superior Court of Orange Country*. Zde byla zraněna jezdka Judy Casella. Dotyčná spadla z koně poté, co ji jiný jezdec se svým koněm zkřížil cestu. Tento jezdec byl shledán vinným z porušení jezdeckých pravidel, byl mu udělen zákaz činnosti, ale v rámci trestního práva nebyl nijak sankcionován. Na tomto případě je zajímavé to, že poškozená nežalovala jen jezdce, ale také trenéra a majitele koně.¹²²

¹¹⁹ PEOPLE v. HALL [FindLaw. *Caselaw: Cases and Codes - FindLaw Caselaw* [online]. Copyright© 2020, Thomson Reuters. All rights reserved. [cit.29.10.2020]. Dostupné z: <https://caselaw.findlaw.com/co-supreme-court/1009399.html>.

¹²⁰ §2900 zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku.

¹²¹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 35 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹²² *Ordway v. Superior Court (Casella) (1988)* :: :: California Court of Appeal Decisions:: California Case Law:: California Law:: US Law:: Justia. *US Law, Case Law, Codes, Statutes & Regulations:: Justia Law* [online]. Copyright©2020 [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/3d/198/98.html>.

Existuje pár dalších obdobných případů. Z těchto případů vyplývá, že křížení dráhy je v tomto sportu běžné a jezdec musí s tímto chováním počítat. Lze tedy hovořit o přípustném riziku.¹²³

Další sporty

Existuje řada dalších individuálních sportů, při kterých může dojít ke zranění protivníka. Jedná se například o motoristické sporty, cyklistiku, horolezectví apod.

V případě motoristických sportů je riziko zranění velké, jelikož závodníci závodí ve velké rychlosti a jakákoliv srážka může mít fatální následky. V tomto případě, aby byl jezdec trestně odpovědný, bude třeba úmyslného zranění. Bude se jednat například o natlačení na bariéru, vytlačení z dráhy apod.

Pokud budeme hovořit o cyklistice, zde jsou zranění běžná. Jen tento rok odstoupila celá řada jezdců z nejslavnějšího závodu Tour de France poté, co byly účastníky nějaké kolize. Stejně jako v případě motosportu je zde zapotřebí úmyslné jednání. Většina pádů v cyklistice není způsobena úmyslně a nelze jezdce za toto jednání trestat. Rád bych zde zmínil aktuální případ ze zahraničí. V srpnu letošního roku v cílové rovině cyklista Dylan Groenewegen úmyslně natlačil svého krajana Jakobsen do bariéry a tím mu způsobil vážná zranění. Jakobsen musel být na místě ožívován a po intubaci a převozu vrtulníkem bojoval v nemocnici o život. S ohledem na vážnost zranění lze hovořit o těžkém ublížení na zdraví. Groenewegen byl disciplinárně potrestán zákazem činnosti do konce roku.¹²⁴ Veřejnost zastává názor, že by měl být viník stíhán i trestně. Dle mého názoru je tento čin ukázkový příklad sportovního úrazu, za který by měl být sportovec trestán v rámci trestního práva.

4.5.2. Kolektivní sporty

Dále se zaměřím na kolektivní sporty. Zde proti sobě stojí dva týmy. Týmy soupeří proti sobě a často zde dochází ke kontaktu. Jedná se tedy o skupinu sportů, kde jsou úrazy časté. Jedná se o úrazy, které sportovec v zápalu boje způsobí protihráči. Z tohoto důvodu lze častěji než u individuálních sportů spatřovat zásah trestního práva do oblasti sportu. Dokonce je zde existence těchto zásahů častější než u bojových

¹²³ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 36. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹²⁴Groenewegen out for remainder of 2020 season |Cyclingnews. *Cycling News & Race Results*/Cyclingnews.com [online]. Copyright©[cit. 29. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.cyclingnews.com/news/groenewegen-out-for-remainder-of-2020-season/>.

sportů, jelikož v nich se s úrazy počítá ve větší míře. V kolektivních sportech je primárním cílem vyhrát, a ne fyzicky ublížit soupeři. Do této skupiny sportů patří nejpobulárnější sporty na světě, fotbal a hokej.

V rámci kolektivních sportů dochází k drobným zraněním, které jsou stále přípustné jak podle sportovních pravidel, tak podle právních předpisů. Občas se zde ale vyskytují i vážnější zranění, která lze trestat v rámci disciplinárního řízení. A pokud někdo protihráče zfauluje opravdu surově, nebo mu způsobí těžké ublížení na zdraví, lze tento zákrok trestat dle právních předpisů. V této práci se zaměřím na již zmiňované dva nejpobulárnější sporty a dále zde rozeberu sporty, kde jsou zranění velmi častá.

Fotbal

Fotbal patří mezi nejpobulárnější sporty na světě. Každý alespoň jednou v životě fotbal hrál. K této hře stačí jen míč a pár lidí a hra může začít. Troufám si říct, že je to pravděpodobně nejhranější sport na světě. Princip je naprosto jednoduchý, dva týmy hrají proti sobě a tým, který dá více gólů, vyhrál. V rámci boje o míč často dochází k různým faulům a potyčkám. V této kapitole se zaměřím na situace, kdy při těchto zákrocích hráč způsobí vážnější zranění a jak jsou případně takové fauly následně řešeny.

Od roku 2011 organizuje fotbal na našem území Fotbalová asociace České republiky (dále jen "FAČR"). FAČR je součástí Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) a Unie evropských fotbalových asociací (UEFA). Pod FAČRem působí také disciplinární komise, která řeší prohřešky fotbalistů v naší lize.

Ve fotbalových pravidlech je v pravidle 12 článku 47 definována surová hra. Surové hry se dopustí hráč, který podle názoru rozhodčího v nepřerušené hře se na hrací ploše v souboji o míč dopustí některého z prvních sedmi přestupků uvedených v části A pravidla 12 vůči soupeři za použití nepřiměřené síly, brutality, úmyslně, násilně, nebo se záměrem ho zranit. Za surovou hru se mimo jiné považuje skluz, při němž hráč ohrozí zdraví nebo bezpečnost soupeře.¹²⁵ Zde se jedná o nedovolené zákroky v rámci hry, které se odehrávají při souboji o míč. Ve fotbale dále nastávají i

¹²⁵ KUREŠ, Jiří, HORA, Jan, JACHIMSTÁL, Bohuslav, LEGIERSKÝ, Bohuslav, NITSCHÉ, Jaroslav, SKOČOVSKÝ, Milan, ZAHRADNÍČEK Jan. *Pravidla fotbalu*. Praha: Olympia, 2015, s. 91. ISBN 978-80-7376-408-1.

situace, kdy hráč zraní soupeře, který nemá míč, nebo dokonce zraní soupeře při přerušení.

Z fotbalového prostředí na našem území nalezneme víc judikatury, než je tomu například u individuálních sportů. V této judikatuře byla řešena také otázka potrestání a náhrady škody¹²⁶ nebo třeba vyloučení trestní odpovědnosti.¹²⁷

Pokud se zaměříme na zahraničí, lze zmínit například situaci, kdy hráč způsobí zranění, které je absolutně neslučitelné se smyslem samotné hry. Taková situace nastala, když jeden hráč přistoupil k druhému a udeřil ho do tváře. Tím mu způsobil zlomeninu klíční kosti. Útočník byl v tomto případě odsouzen k trestu odnětí svobody nepodmíněně v délce šesti měsíců. Další zajímavý případ je R vs McHugh. V tomto případě po hlavičkovém souboji jeden hráč upadl na zem, a obviněný ho nakopl do obličeje, čímž mu způsobil vážnější zranění. Za tento přestupek byl odsouzen k trestu odnětí svobody nepodmíněně v trvání tří let. Oba dva případy byly hodnoceny jako úmyslné zavinění a z tohoto důvodu byl viník vždy potrestán.¹²⁸

Nutno zde zmínit i případ R vs Blisset. Zde došlo k souboji o míč, při kterém se dva hráči srazili hlavami. Jeden z hráčů utrpěl zlomeninu lící kosti a poranění oka. Následkem tohoto zranění byl následně nucen ukončit profesionální kariéru. Nelze zde hovořit o úmyslném zranění. Byl to souboj o míč, ke kterým dochází v zápase velmi často. Jednalo se tedy o nedbalostní zavinění a obviněný byl nakonec zproštěn.¹²⁹

Pokud se jedná o zranění, která způsobila úmrtí, jsou ve fotbalovém prostředí ojedinělá. Zde bych rád zmínil případ R vs Moore. V tomto případě obviněný v rámci souboje kolenem zasáhl protihráče, ten z druhé strany narazil do vybíhajícího brankáře a utrpěl vážná zranění, kterým bohužel několik dní poté podlehl. Zde soud argumentoval tím, že fotbal je sice povolená hra, ale hráči musí kontrolovat své jednání a sílu, se kterou vstupují do soubojů. V tomto případě lze tedy obviněného stíhat pro trestný čin zabití.

Odpovědnosti za fotbalová zranění se věnuje ve svém článku u Jindřich Fastner. Ten v časopise “Trestněprávní revue” odpovídal na dotaz, zda je hráč za

¹²⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

¹²⁷ Rozhodnutí Okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

¹²⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha:Leges, 2014, 44 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹²⁹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha:Leges, 2014, s. 46 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

zárok trestně odpovědný. Ve své odpovědi podotkl, že trestní právo má subsidiární charakter a mělo by se použít jen v případě zvláště závažných úrazů, kdy je mírnější potrestání nedostatečné. Také ve své odpovědi zdůraznil, že fotbal je kontaktní sport a k drobným úrazům dochází skoro každý zápas. Pokud tedy hráč nastoupí do zápasu, přistupuje na určitou míru rizika. V případě nedovoleného zákroku, který je srovnatelný s běžnými zákroky, by se daná situace měla řešit jen v rámci disciplinárního řízení.¹³⁰

Lze tedy konstatovat, že ve fotbale je nutno rozlišit dva typy jednání, při kterých může dojít ke zranění. První je zranění v rámci hry, které je ve fotbalových pravidlech FAČR definováno jako "surová hra". Zde by bylo možné o trestněprávní odpovědnosti hovořit jen v tom případě, kdy zárok bude opravdu surový a bude vybočovat z mezí přijatelných zákroků. Pokud toto kritérium zárok nesplní, lze ho trestat jen v rámci disciplinárního řízení. Druhý a závažnější typ budou případy, kdy hráč toto zranění způsobí úmyslně, mimo hru. Podstatnou roli v tomto případě hraje to, zda šlo o úmyslný zárok nebo ke zranění došlo z nedbalosti. Já osobně zastávám názor, že v rámci hry lze spatřovat přípustné riziko a lehčí zranění v zápalu boje by neměla být trestána dle právních předpisů.

Stanislav Sádovský ve své knize hovoří o tom, že fotbalová odpovědnost patří mezi jeden z druhů společenských odpovědností. Obsahem této povinnosti je nést sankci za své jednání.¹³¹

Hokej

Další kolektivní sport, o kterém bych zde rád hovořil, je hokej. Pokud se podíváme na hokejové utkání, lze konstatovat, že se jedná o tvrdší a kontaktnější sport, než je fotbal. Zde ke střetům dochází skoro nepřetržitě. To je také jeden z důvodů, proč zde dochází k velkému počtu zranění. Bude zde tedy nutno rozlišit situace, kdy je zárok povolený v rámci pravidel a kdy lze hovořit o odpovědnosti za úraz.

Hokej na našem území organizuje Český svaz ledního hokeje (dále jen ČSLH). Tento svaz opět určuje pravidla, která jsou zároveň v souladu s pravidly Mezinárodní

¹³⁰ srov. FASTNER, Jindřich. K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbale. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2007, č. 11, s. 330. ISSN 1213-5313.

¹³¹ srov. SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 59 a násl. ISBN 978-80-246-1836-4.

federace ledního hokeje. Zde je složitější definovat nedovolený zákrok. Ve srovnání s fotbalem zde totiž nenalezneme obdobnou definici těchto zákroků. V pravidlech se hovoří například o nedovoleném bránění nebo o hrubosti. Tyto zákroky jsou ale většinou řešeny jen kratším trestem na trestné lavici.¹³²

Pravidla se postupem času měnila. Stále přibývalo více nedovolených zákroků a povinná hokejová výbava se rozrůstala. Není to tak dávno, kdy se hrálo úplně bez helmy, nyní je povinné i plexisklo. *Hokej se vyvíjel a hledal cesty tohoto vývoje. Vedení NHL iniciativně přijalo řadu vnitřních opatření k potírání surové hry (školení rozhodčí, tvrdé disciplinární tresty apod.).*¹³³

Opět je zde třeba rozlišit dva druhy jednání, při kterých dojde ke zranění protihráče. První budou ty zákroky, které budou v zápalu hry, ale bude se již jednat o nedovolený zákrok (například náraz protihráče hlavou na mantinel). Zde bude v úvahu přicházet nedbalostní zavinění, jelikož hráč zde neměl úmysl dotyčného zranit, ale pouze odstavit od puku. Druhá skupina se bude týkat zákroků, které se odehrávají mimo hru. Bude se jednat například o zákrok na protihráče bez puku nebo zákrok při přerušení hry. Zde lze spatřovat jasný úmysl zranit protihráče.

Na našem území nalezneme soudní rozhodnutí, které řešilo zákrok kdy hráč špičkou hokejky udeřil druhého hráče do obličeje. Jednalo se zde o úmyslné jednání, které bylo směřováno proti hráči bez puku.

Ze zahraničí lze uvést řadu případů zabývajících se odpovědností za hokejové zákroky. Například R vs Ciccarelli. Zde po signalizaci postavení mimo hru a přerušení utkání, omylem hráč narazil do protihráče, jelikož nestihl ubrzdit svou jízdu. Protihráč zareagoval tak, že druhého aktéra několikrát udeřil hokejkou do hlavy. Ciccarelli byl za tento zákrok odsouzen k peněžitému trestu a nepodmíněnému odnětí svobody v délce jednoho dnu. Další zajímavý případ se týká zákroku McSorleyho na Donalda Bresheara. Opět se jednalo o úder hokejkou. V tomto případě byl hráč odsouzen za útok se zbraní a byl odsouzen k 18 měsícům trestní odnětí svobody podmíněně.¹³⁴

¹³² informace čerpány z: Úvodní stránka | Český hokej. *Úvodní stránka | Český hokej* [online]. Copyright©2017 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/>.

¹³³ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 72. ISBN 978-80-246-1836-4.

¹³⁴ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, 52 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

V hokeji mají svoji tradici i bitky. Jedná se o pěstní souboj dvou hráčů. Tyto bitky jsou velice populární zejména v NHL. Poslední dobou se spekuluje o tom, že by se tato tradice zakázala, jelikož dochází často ke zraněním.

V porovnání s fotbalem se tedy jedná o kontaktnější sport. I zde bych aplikoval stejný princip trestání, jaký jsem zmiňoval u fotbalových zákroků. Trestal bych úmyslné zranění, které nebylo způsobeno v rámci hry, ale hráč zde chtěl vyloženě ublížit protihráči.

Americký fotbal/ragby

Další sporty, které jsou kontaktní a často při nich, jsou americký fotbal a ragby. V České republice tyto sporty nejsou tak populární, ale například americký fotbal patří v USA mezi nejpobulárnější sporty. Trestněprávní odpovědnost bude v tomto případě obdobná jako v případě hokejových zákroků.

Uvedu zde jen pár zahraničních soudních rozhodnutí, které se v těchto sportech vyskytly. Například v kauze R vs Gingell. Zde hráč při ragbyovém utkání několikrát udeřil do obličeje protivníka a způsobil mu zlomeninu lícni kosti. Viníkovi v tomto případě byl uložen trest odnětí svobody v délce šesti měsíců. Tento trest byl následně snižen na dva měsíce. Další případy byly obdobné, viník vždy udeřil nebo kopl protihráče do tváře. Vždy došlo k odsouzení tohoto jednání.¹³⁵

Všechny případy se týkají opět úmyslného jednání, které nemá nic společného se smyslem této hry, a myslím si, že tresty za takové činy jsou přijatelné. Nelze akceptovat, aby sportovec ventiloval svoji agresi v rámci hry tímto nedovoleným způsobem.

4.5.3. Bojové sporty

Nakonec bych zde rád zmínil sporty, ve kterých k úrazům dochází nejčastěji. Bojové sporty se řadí mezi individuální sporty. Rozhodl jsem se je vyčlenit do samotné podkategorie z toho důvodu, že je nelze srovnávat s již rozebíranými individuálními sporty. Jedná se o kategorii sportů, kde je přípustné riziko pravděpodobně nejvyšší. Smyslem těchto sportů je porazit svého soupeře. Počet povolených úderů a chvatů se liší tím, o jaký druh bojového sportu se jedná.

¹³⁵ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha:Leges, 2014, s. 54 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

Již jsem zmiňoval, že principem těchto sportů je fyzický souboj se soupeřem, Z tohoto hlediska je velmi těžké hovořit o trestněprávní odpovědnosti. U kolektivních sportů jsem zmiňoval případy, kdy byl hráč trestán za napadení soupeře. Zde je ovšem smyslem těchto sportů fyzický útok na soupeře. Všechny bojové sporty samozřejmě mají svá pravidla, ve kterých je uveden výčet dovolených a nedovolených úderů. Není ovšem vyloučeno, že může dojít k vážnějšímu zranění při povoleném úderu. V tomto případě tedy bojovník musí počítat s určitou mírou rizika zranění. Mohou se vyskytovat drobnější zranění, zranění vážná, ale také může dojít k usmrcení protivníka. V moderní době našťastí k usmrcení téměř nedochází.¹³⁶

O trestněprávní odpovědnosti lze hovořit tedy pouze v tom případě, že ke zranění dojde následkem porušení sportovních pravidel. Nelze však každé porušení pravidel ihned trestat v rámci trestního práva. Trestněprávní odpovědnost by zde přicházela v úvahu pouze u závažnějších zákroků, u kterých by disciplinární trest byl nedostatečný.

Do této kategorie patří celá řada bojových disciplín. Jako příklad bych uvedl box, klasický zápas, thajský box, nebo v poslední době o stále populárnějším MMA.

Box

Box je sport, který se v minulosti setkával s různými zákazy ze strany zákonodárců. Již v podkapitole, která se zabývala historií vývoje trestněprávní odpovědnosti, jsem zmiňoval případy, kdy byl box v některých zemích zakázán. V porovnání s jinými bojovými sporty je box nejmírnější v tom ohledu, že se zde bojuje pouze pěstmi. Cílem je zde zasáhnout soupeřovo hlavu nebo tělo a soupeře buď porazit před limitem, nebo na body po určitém počtu kol. Box patří k nejstarším sportům a postupem času se vyvíjel. Dnešní moderní box vznikl v Anglii v 18. století. V dnešní době existují váhové kategorie a pravidla už jsou mnohem přísnější, než tomu bylo dřív.¹³⁷

V 19. století se otázkou přípustnosti boxu zabývali ve Velké Británii. Začali zde rozlišovat “sparring” a “prize fighting”. Prize fighting byl boj, který nebyl omezen časovým intervalem. Bojovalo se tak dlouho, dokud jeden ze soupeřů nepadl nebo

¹³⁶ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 56 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹³⁷ srov. SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 77. ISBN 978-80-246-1836-4.

souboj nevzdal. Vítěz obdržel odměnu v podobě peněžité částky, z toho důvodu název prize fighting. Na druhou stranu sparring měl určitá pravidla, podobal se dnešnímu modernímu boxu. Rozdíl zde tedy byl v tom, že prize fighting nemohl skončit jinak než vzdáním se soupeře, zatímco sparring mohl skončit také na body.¹³⁸

Na našem území existuje Česká boxerská asociace, která je členem Mezinárodní boxerské federace. Tato asociace upravuje pravidla jak pro amatérský, tak i profesionální box. Mezi profesionálním a amatérským boxem je obrovský rozdíl v pravidlech. Amatéri boxují v helmě a kola jsou kratší. Mezi nedovolené údery patří například úder pod pás, nebo údery vedené do šíje.¹³⁹

Pro zajímavost bych zde rád uvedl, že v 60. letech 20. století byl v Československu box zakázán, a to v roce 1966. Příčinou tohoto zákazu byla dvě úmrtí v ringu. Tento zákaz trval do roku 1967, poté byl box opět povolen.

Soudní rozhodnutí z oblasti bojových sportů

V České republice zatím nebyla řešena trestněprávní odpovědnost za úraz způsobený při bojovém sportu. Rád bych zde zmínil rozsudek Nejvyššího soudu z občanskoprávního odvětví. Tento případ se týká souboje v karate. Bojovník zde způsobil zranění svému soupeři, když použil nedovolený úder. Tím svému protivníkovi způsobil otok mozku a krvácení do mozkové komory. Úraz byl tak vážný, že poškozený byl po dobu pěti měsíců pracovně neschopný. Soud konstatoval, že bojovník je odpovědný za škodu dle občanského práva a také že porušil prevenční povinnost stanovenou v občanském zákoníku.¹⁴⁰ Lze tedy konstatovat, že v případě bojových sportů bude zásadní, jak moc v daném případě útočník sportovní pravidla poruší.

Ze zahraničí lze uvést případ *People vs Fitzsimmons*. Zde došlo k usmrcení boxera při exhibičním boxerském zápase. Úder, který zapříčinil smrt soupeře, byl v rámci pravidel. Soud zde konstatoval, že pokud existují pravidla, se kterými účastníci

¹³⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 57. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹³⁹ informace čerpány z CzechBoxing.cz. *CzechBoxing.cz* [online]. Copyright©2020 eSports.cz, s.r.o. [cit. 31.10.2020]. Dostupné z: <http://www.czechboxing.cz/>.

¹⁴⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

souhlasí, nelze trestat obviněného v případě, že tato pravidla neporušil. Obviněný byl tedy shledán nevinným.¹⁴¹

Lze tedy konstatovat, že osoby, které do toho sportu vstupují a aktivně se jej účastní, si musí být vědomi míry rizika, stejně jako faktu, že jim může být způsobena újma s vážnými či trvalými následky. Pokud se i přesto tyto skutečnosti rozhodnout tento druh sportu provozovat, pak není možné se z jejich strany odvolávat na případnou odpovědnost dle občanského a trestního práva stejným způsobem, jak je tomu u jiných druhů sportů nebo jiných společenských činností.¹⁴²

Uplatnění trestní odpovědnosti v rámci bojových sportů je tedy velmi složité, jelikož samotný princip těchto sportů počítá se zraněním soupeře. Lze o této odpovědnosti hovořit tedy pouze v těch případech, kdy zranění bude způsobeno závažným porušením pravidel.

Ohledně trestní odpovědnosti osoby, která provozuje bojový sport, bych zde pro zajímavost uvedl rozhodnutí nejvyššího soudu, zabývající se použitím bojového umění ve společnosti. *Ovládá-li útočník určitý tzv. bojový sport či bojové umění na takové úrovni, aby je mohl uplatnit v praxi, pak není vyloučeno jejich použití vůči napadenému považovat za prostředek, jímž lze dosáhnout zvýšení intenzity útoku, a tedy i závažnosti způsobeného následku.*¹⁴³

Pro zajímavost bych zde rád zmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu, které souvisí s bojovými sporty. Jedná se o případ, kdy profesionální boxer v baru napadl poškozeného a způsobil mu zlomeninu zubů a jiné povrchové poranění v oblasti hlavy. Byl shledán vinným z úmyslného ublížení na zdraví (§ 221 starého trestního zákona¹⁴⁴). Pachatel se nejprve neúspěšně odvolal a poté podal dovolání. Soud toto dovolání odmítl, jelikož bylo neopodstatněné. Pro nás je ovšem zajímavá argumentace Nejvyššího soudu, ve které se zabýval postavením profesionálního boxera při fyzickém napadení mimo sportovní utkání. Nejvyšší soud zde uvedl, že profesionální

¹⁴¹ srov. People v. Fitzsimmons, 4 A.D. 3d743 |Casetext Search + Citorator. *Casetext: Best Legal Research Software* | #1Rated [online]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/people-v-fitzsimmons-4>.

¹⁴² COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 61. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. února 2007, sp. zn. 3 Tdo 111/2007.

¹⁴⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní řád.

boxer by měl znát lépe anatomii těla a následky, které může svým úderem způsobit. V daném případě tím Nejvyšší soud potvrdil úmyslné jednání obviněného.¹⁴⁵

4.6. Teorie trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy

Nedostatek právní úpravy zabývající se sportovním právem na našem území zapříčinil nejednotnost soudů při rozhodování o sporech z této oblasti. Soudci často vycházeli z různých teoretických základů při rozhodování daných sporů. V této kapitole se pokusím stručně vyjmenovat některé teorie, které jsou zmíněny v knize “Trestněprávní odpovědnost ve sportu¹⁴⁶” nebo v článku “Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR¹⁴⁷”. Některé teorie jsou si navzájem podobné.

Teorie souhlasu poškozeného

Dle této teorie sportovec, který se účastní sportovní činnosti, se této aktivity účastní dobrovolně a počítá s tím, že může být v rámci hry zraněn.

Otázkou však zůstává, zda sportovec dává souhlas pouze s lehkými zraněními, která si může způsobit sám nebo mu je způsobí protihráč, nebo zda tento souhlas lze vztahovat i na případy, kdy dojde k vážnějšímu zranění.¹⁴⁸

Lze zde tedy hovořit o svolení poškozeného, což je jedna z okolností vylučující protiprávnost. Svolení poškození je upraveno v § 30 trestního zákoníku. Ve třetím odstavci je stanoveno, že nelze za svolení považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.¹⁴⁹ Tím pádem nemůže sportovec svojí účastí souhlasit s vážnými zraněními.

Teorie účelu

Dle této teorie je namístě akceptovat a tolerovat nezamýšlené sportovní úrazy (tj. neuplatňovat právní postih), neboť se jedná o jednu z nejčastějších volnočasových

¹⁴⁵ srov. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 3 Tdo 1605/2011.

¹⁴⁶ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁴⁷ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 10 a násl. ISSN 1211-2860.

¹⁴⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 65. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁴⁹ §30 zákona č. 40/2009 Sb.. Trestní zákoník.

*aktivit, která se navíc značnou měrou projevuje při konečném vývoji osobnosti jedince.*¹⁵⁰

Důležité zde bude, zda se jedná o zranění, které je v souladu se sportovními pravidly, zda jde jen méně závažné porušení, nebo zda půjde o tak hrubý zákrok, který je třeba trestat dle norem trestního práva. Pokud tedy půjde o zranění, které je nechtěné, je podle této teorie správné tato zranění tolerovat, jelikož sport je společensky prospěšná činnost.¹⁵¹

Teorie nedostatku zavinění

Teorie nedostatku zavinění spočívá v tom, že sportovcům nelze přičítat zavinění v jakékoliv formě (ani ve formě nedbalostní). Sport je tedy společenská činnost, při které je zranění běžné a dochází k němu pouze v nezaviněných případech. Sportovce lze tedy trestat pouze v rámci disciplinárního řízení.¹⁵²

Tato teorie je dle mého názoru neaplikovatelná, jelikož existuje celá řada případů, kdy sportovec poruší pravidla úmyslně a svého soupeře chce zranit.

Teorie sportovního práva

V této teorii se vychází z myšlenky, že sport, jako společenská činnost, je dostatečně autonomní oblast, na kterou nelze vztahovat trestní právo. V této oblasti by se vše mělo řídit pouze předpisy, které upravují pravidla sportu. Trestní odpovědnost za úraz je zde tedy vyloučena. V případě úrazu je tedy sportovec trestán jen v rámci norem sportovního práva, trestní právo nelze aplikovat.¹⁵³

Tato teorie je v České republice naprosto nereálná, jelikož jsem zde již několikrát zmínil, že sportovní právo na našem území není samostatný právní obor. Tato teorie vychází z toho, že existuje dostatečná právní regulace oblasti sportu, což u nás zatím nepřípadá v úvahu.

¹⁵⁰ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 10. ISSN 1211-2860.

¹⁵¹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 69 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁵² srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 67 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁵³ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 12. ISSN 1211-2860.

Teorie sportovního rizika

Dle této teorie je se sportem spojena zvýšená pravděpodobnost úrazu. V každém sportu existuje určité riziko zranění. Sportovec si je tedy vědom tohoto rizika od začátku, a pokud sport provozuje, akceptuje určitou míru rizika. Pokud mu pak protihráč způsobí zranění, nelze se domáhat odškodnění dle norem trestního práva, jelikož protihráč není trestně odpovědný. Tuto teorie lze aplikovat na ta zranění, která byla způsobena z nedbalosti v rámci zápalu boje. Pokud dojde k úmyslnému likvidačnímu zákroku, nelze na takový zákrok použít teorii sportovního rizika.¹⁵⁴

Přípustné riziko je také upraveno v trestním zákoníku. Jedná se o jednu z okolností vylučující protiprávnost.¹⁵⁵

Teorie nešťastné náhody

V rámci sportu lze počítat s jistou náhodou. Stejně je to i v případě zranění sportovce. S určitou mírou faktoru nešťastné náhody musíme při posuzování trestní odpovědnosti vždy počítat. *Řada sportovních činností má ve své podstatě určitou míru rizika vzniku zranění, které nemusí jen vznikat v důsledku protiprávního jednání jednoho ze sportovců, ale i v důsledku jiných faktorů.*¹⁵⁶

V rámci sportu tedy může nastat situace, kdy je zranění způsobeno v důsledku hry a toto zranění postrádá zavinění. V takovém případě může nastat snížení, ba dokonce vyloučení trestní odpovědnosti. V rámci této teorie mohou nastat situace, kdy zranění vzniklo pouze v důsledku nešťastné náhody. Zde nelze hovořit o trestněprávní odpovědnosti. A pokud bude připadat v úvahu snížená odpovědnost, půjde o situace, kdy zranění vzniklo z důvodu nešťastné náhody, ale stále došlo k protiprávnímu jednání.¹⁵⁷

¹⁵⁴ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 11. ISSN 1211-2860.

¹⁵⁵ §31 zákonač. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁵⁶ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 68 ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁵⁷ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 68 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

Teorie práva zvykového

Tato teorie vychází z toho, že sportovní zákroky nejsou trestné prostě proto, že se netrestají. Tato teorie se u nás nikdy neaplikovala, jelikož patříme do kontinentální právní kultury. Zvykové právo je běžné v Angloamerickém právním systému.¹⁵⁸

Koncepce státního dovolení

Někdy je označována také jako teorie obecné legality sportu. Dle této teorie, pokud stát podporuje sportovní aktivitu, zároveň s tím promíjí odpovědnost za sportovní úrazy.¹⁵⁹

Tato teorie je dle mého názoru nesmyslná. Argument, že pokud stát něco povolí, nelze pak v rámci toho aplikovat trestněprávní odpovědnost, je nesprávný. Tímto by se zlegalizovala jakákoliv trestná činnost, která by byla prováděna v rámci sportu.

4.7. Okolnosti vylučující protiprávnost

Protiprávnost je základním znakem trestného činu. Pokud by jednání nebylo protiprávní, nelze ho trestat. Existují však okolnosti, které protiprávnost vylučují a tím pachatele zbavují trestní odpovědnosti. Trestní zákoník neuvádí taxativní výčet a upravuje pouze pět okolností vylučující protiprávnost (krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko, oprávněné použití zbraně).¹⁶⁰ Obecně jsou v trestním právu nejpoužívanější krajní nouze a nutná obrana.

V některé literatuře se setkáme s názorem, že ve sportu je možná i nutná obrana. Autoři přípustnost nutné obrany připouští v případě, kdy je hráč ohrožen útokem a musí se bránit, aby mu nebylo způsobeno zranění. Argumentují tím, že v zahraničí se lze setkat s případem, kdy byl sportovec zproštěn z důvodu jednání v nutné obraně. Konkrétně se jednalo o hráče ragby, který úderem usmrtil protihráče a ve své obhajobě uvedl, že tento úder byla pouze obrana proti předchozímu napadení ze strany protihráče.¹⁶¹

¹⁵⁸ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 11. ISSN 1211-2860.

¹⁵⁹ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 11. ISSN 1211-2860.

¹⁶⁰ §28 - §32 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁶¹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 81 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

Já osobně nepovažuji nutnou obranu a krajní nouzi v oblasti sportu za reálnou. V této podkapitole se tedy zaměříme na svolení poškozeného, přípustné riziko, výkon dovolené činnosti a na sportovní riziko.¹⁶²

Okolnosti vylučující protiprávnost dle trestního zákoníku se vůbec nezabývají oblastí sportu. Z tohoto důvodu je třeba informace týkající se této problematiky hledat v odborné literatuře a v článkách odborných časopisů.

Na úvod je důležité zmínit, že u většiny sportů se tyto okolnosti budou vztahovat pouze na nedbalostní zavinění. Jen v případě bojových sportů se okolnosti vztahují i na úrazy způsobené úmyslně, jelikož jak jsem již výše zmiňoval, cílem těchto sportů je porazit svého soupeře ve fyzickém souboji.¹⁶³

Svolení poškozeného

Svolení poškozeného je upraveno v § 30 trestního zákoníku.¹⁶⁴ V tomto případě se svolením stává nedovolený čin oprávněným. O svolení poškozeného lze hovořit v případě, že jsou splněny následující podmínky:

- 1) svolení se týká zájmů, o kterých jedinec může sám rozhodovat
- 2) nemůže se týkat souhlasu k ublížení na zdraví nebo usmrcení, pokud nepůjde o svolení k lékařskému zákroku
- 3) je dáno před činem nebo současně s ním (ve výjimečných případech lze hovořit o dodatečném souhlasu, a to v případě, že lze předpokládat, že by tento souhlas osoba za normálních okolností udělila před činem)
- 4) svolení musí být dobrovolné a vážné
- 5) osoba, která souhlas dává, musí být schopna takový závazný projev učinit¹⁶⁵

Pokud se zaměříme na oblast sportu, lze zde předpokládat, že osoba, která se aktivně sportu zúčastní, dává svůj souhlas s případnými zraněními. Je zde důležité říci, že tato teorie se vztahuje na zranění, která jsou v rámci daného sportu běžné. Nelze aktivní účastí při sportu dát souhlas k vážnému zranění, nebo

¹⁶² srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 252 a násl. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁶³ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. *Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. Trestní právo.* Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 13 a násl. ISSN 1211-2860.

¹⁶⁴ § 30 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

¹⁶⁵ srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 268. ISBN 978-80-7502-236-3.

dokonce k usmrcení. Tímto by pak v rámci sportu tato okolnost porušovala podmínky, které jsou dané zákonem, jelikož jedna z podmínek je, že souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení lze dát pouze u lékařských zákroků. Souhlas je tedy dáván pouze k běžným zraněním.¹⁶⁶

Složitě je posuzovat svolení poškozeného v rámci bojových sportů. Výše jsem zde popisoval princip těchto sportů. Cílem je zde fyzicky porazit svého soupeře. V tomto případě může nastat i vážnější zranění a v nejhorších případech může dojít i k usmrcení soupeře. Zde lze tedy hovořit o jisté výjimce. Sportovec sice aktivní účastí nedává souhlas k usmrcení nebo vážnějším zraněním, ale do jisté míry musí s těmito zraněními počítat.

Vít Klapal například ve svém článku zabývající se svolením poškozeného, rizikové sporty rozdělil na dvě kategorie. Na sporty, kde ublížení na zdraví běžně nenastává (hokej, olympijský box) a na sporty, kde je ublížení na zdraví nutným následkem (ultimátní zápasy bez pravidel). Dle Klapala by se v rámci trestního práva mělo trestat jen v případě druhé kategorie, jelikož v první kategorii k úrazům dochází spíše z nedbalosti.¹⁶⁷ Článek pochází z roku 2005, Klapal zde tedy hovoří obecně o této okolnosti ještě před přijetím trestního zákoníku. Co se týče jeho rozdělení rizikových sportů, trůfám si s tímto názorem nesouhlasit. Nedokáži posoudit situaci v roce 2005, ale v dnešní době existují sportovní pravidla ve všech v moderním světě oficiálně uznávaných bojových sportech.

Všeobecně lze tedy konstatovat, že svolení poškozeného se bude vztahovat na ta zranění, která jsou pro ten sport běžné. Trestní odpovědnost se bude týkat pouze vážných úrazů, které vznikly v důsledku závažného porušení pravidel hry. Problematická je zde samozřejmě podmínka, dle které poškozený nemůže dávat souhlas s tím, aby mu bylo ublíženo na zdraví. Právě z důvodu nemožnosti udělit souhlas k ublížení na zdraví je tato okolnost vylučující protiprávnost ve sportu těžko aplikovatelná.¹⁶⁸

¹⁶⁶ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 82 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁶⁷ srov. KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2005, č. 10, s. 262. ISSN 1213-5313.

¹⁶⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 82 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

Přípustné riziko.

Přípustné riziko je upraveno v § 31 trestního zákoníku.¹⁶⁹ Přípustné riziko je poprvé výslovně upraveno až v platném trestním zákoníku. Dříve se sice o přípustném riziku jako okolnosti vylučující protiprávnost hovořilo, ale tato okolnost nebyla v trestním zákoně. Dle trestního zákoníku půjde o přípustné riziko, pokud někdo při zavádění nové techniky, při odvracení nebezpečí, které vzniklo ve výrobě, vystaví nebezpečí zájmy chráněné zákonem. Podmínky přípustného rizika tedy jsou:

- 1) vykonávání společensky prospěšné činnosti při práci/funkci, která sleduje společensky prospěšný cíl
- 2) toto jednání je v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl při svém rozhodování o dalším postupu
- 3) nesmí být ohrožen život nebo zdraví člověka bez jejího souhlasu
- 4) nelze výsledku dosáhnout jinak (subsidiarita)
- 5) tato činnost nesmí odporovat právním předpisům¹⁷⁰

Lze tedy konstatovat, že tato okolnost může být aplikována v různých oborech lidské činnosti. Mezi tyto lidské činnosti můžeme zařadit i sport. Důvodová zpráva uvádí, že definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami.¹⁷¹

Jednou z podmínek aplikace přípustného rizika je, aby se jednalo o společensky prospěšnou činnost. Dle zákona o podpoře sportu, je sport veřejně prospěšná činnost.¹⁷² Pokud nahlédneme do judikatury, tak i zde Nejvyšší soud konstatoval, že fotbal se podílí na obecně významných a celospolečenských otázkách. Tyto argumenty tedy utvrzují fakt, že sport je společensky prospěšná činnost.¹⁷³

K pojmu rizika bych zde rád uvedl pár poznámek, které ve svém článku použil docent Kocina. Docent Kocina zastává názor, že by bez rizika nebyl možný samotný

¹⁶⁹ §31 zákonač. 40/2009 Sb.. Trestní zákoník.

¹⁷⁰ srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017, s. 271. ISBN 978-80-7502-236-3.

¹⁷¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 425. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁷² §1 zákona č. 115/2001 Sb., O podpoře sportu.

¹⁷³ srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie.* 2016, č. 2, s. 30 ISSN 1210-6348.

sportovní výkon. Každý sportovec ve své podstatě riskuje. Někdo riskuje zdravím, někdo své společenské postavení. Riziko lze tedy chápat jako kvalifikovanou nejistotu vyjadřující i pravděpodobnost realizace nebezpečí a vzniku škodlivého následku. Existují různé formy rizika, mezi nimi existuje právě i sportovní riziko. Výše sportovního rizika je u každého sportu jiná. U bojových sportů je toto riziko větší než například při lyžování.¹⁷⁴

Sportovec tedy při sportu sleduje společensky prospěšný cíl, který vyplývá z obecné povahy sportu. I přesto by však měl své jednání kontrolovat a minimalizovat riziko zranění.¹⁷⁵ Pokud nastane ve sportu situace, pro kterou nebudou splněny podmínky přípustného rizika, je na místě zmínit, že by se trestní právo mělo aplikovat, jen pokud půjde o zvlášť závažné porušení pravidel (subsidiarita trestní represe).¹⁷⁶

Výkon dovolené činnosti

Tato okolnost není upravena v trestním zákoníku. Již v úvodu podkapitoly jsem zmiňoval, že trestní zákoník obsahuje pouze demonstrativní výčet pěti okolností vylučující protiprávnost. Podstatou této okolnosti je, že dovolená činnost je státem akceptována, v případě sportu i podporovaná, a z tohoto důvodu nemůže být trestná. O trestnosti lze tedy v tomto případě hovořit jen v případě, kdy dojde k vybočení z mezí této okolnosti vylučující protiprávnost. Půjde tedy opět o takové jednání, které porušuje sportovní pravidla, nebo právní předpisy.¹⁷⁷

V případě profesionálních sportovců lze hovořit také o výkonu povolání. Profesionál by měl v tomto případě počítat s vyšší mírou rizika ublížení na zdraví, jelikož sport pro ně není pouze rekreační záležitost, ale jedná se o jejich povolání. Každý se tedy snaží dosáhnout co nejlepšího výsledku a následkem toho může být více úrazů v důsledku zápalu hry.¹⁷⁸

¹⁷⁴ srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2, s. 30 a násl. ISSN 1210-6348.

¹⁷⁵ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 15 a násl. ISSN 1211-2860.

¹⁷⁶ srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2, s. 34. ISSN 1210-6348.

¹⁷⁷ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1, s. 16. ISSN 1211-2860.

¹⁷⁸ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 85 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

Teorie sportovního rizika

O této teorii jsem již hovořil v předchozí podkapitole této práce. Tato teorie u nás není upravena v trestním zákoně, ani o ni nehovoří odborná literatura zabývající se okolnostmi vylučující protiprávnost. O této teorii lze hovořit jako o kombinaci všech okolností vylučující protiprávnost, o kterých jsem zde již hovořil.

Podstatou této teorie, jak jsem již zmiňoval, je to, že při sportu existuje zvýšená míra rizika nebezpečí úrazu. Sportovec o tomto riziku ví, ale stejně se sportu aktivně účastní. Souhlasím s názorem, který je zastáván v knize “Trestněprávní odpovědnost ve sportu”, dle kterého by bylo vhodné tuto okolnost upravit zákonem. Díky této úpravě by se pak snáze určilo, zda v konkrétním případě sportovec porušil pravidla, nebo zda se jednalo o přípustné riziko ve sportu.¹⁷⁹

5. Judikatura k odpovědnosti za sportovní úrazy

Nyní bych zde rád uvedl judikaturu Nejvyššího soudu České republiky, která se problematikou trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy zabývala. Pokusím se vždy ve stručnosti shrnout, o co v daném případě šlo a jak nakonec Nejvyšší soud rozhodl.

Nejdříve bych zde uvedl občanskoprávní rozhodnutí, ve kterých soud svým rozhodnutím vyloučil trestní odpovědnost za sportovní úrazy.

Rozhodnutí Okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009¹⁸⁰

V tomto případě se jednalo o faul během fotbalového utkání, kdy byl žalobce faulován skluzem z boku. Následkem tohoto zákroku byla komplikovaná zlomenina levého bérce (střední článek dolní končetiny¹⁸¹). Žalobce musel podstoupit operaci a půl roku byl v pracovní neschopnosti. Žalobce se zde domáhal zaplacení částky 106 148 Kč jako náhradu za ztrátu na výdělku při škodě na zdraví, jelikož měl za to,

¹⁷⁹ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014, s. 86 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

¹⁸⁰ Rozhodnutí okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

¹⁸¹ Více info zde: Kostra bérce – Fakulta tělesné výchovy. [online]. Copyright © 2020 Fakulta tělesné výchovy [cit. 05.11.2020]. Dostupné z: <https://ftvs.cuni.cz/FTVS-1482.html>.

že se žalovaný dopustil porušení prevenční povinnosti dle § 415 starého občanského zákoníku¹⁸² (dnes § 2900 OZ¹⁸³).

Žalovaný zde argumentoval tím, že trávník byl mokrý a on uklouzl. V žádném případě nechtěl žalobce zranit. Následkem tohoto podklouznutí bylo již zmiňované zranění.

Soud zde dospěl k závěru, že žalovaný porušil prevenční povinnost, jelikož spáchal faul, který je proti fotbalovým pravidlům. Zároveň však soud prohlásil, že ze strany žalovaného nešlo o úmyslné jednání. Soud dále zkoumal, zda se jednalo o nedbalostní jednání. Všichni v den zápasu věděli, že je trávník mokrý a klouže. Otázkou tedy zůstávalo, zda žalovaný věděl, že může dojít k porušení pravidel a spoléhal na to, že ke škodě nedojde byly přiměřené. Dospěl k závěru, že ano, jelikož rozhodčí usoudil, že jsou podmínky pro hru příznivé a nemělo by tedy dojít ke zraněním, pokud hráči dodrží běžnou míru opatrnosti. Soud zde také konstatoval, že v rámci sportu lze hovořit o přípustné míře rizika.

V tomto rozsudku je tedy klíčový fakt, že uklouznutí při hře, kvůli kterému dojde ke zranění protihráče, může být považováno za okolnost vylučující zavinění a že součástí přípustného rizika ve sportu může být i běh hráče na zvlhlém trávníku.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015¹⁸⁴

Tento případ je pro nás důležitý, jelikož se zde soud zabýval otázkou, o jak moc intenzivní porušení sportovních pravidel se musí jednat, aby se na případ mohly aplikovat právní předpisy.

Opět se jednalo o případ z fotbalového prostředí. Žalovaný v tomto případě skluzem způsobil mnohočetné zlomeniny dolní končetiny žalobce. Okresní soud zde uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci škodu z toho důvodu, že žalovaný porušil prevenční povinnost dle občanského zákoníku.

¹⁸² Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.

¹⁸³ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

¹⁸⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

Krajský soud o odvolání žalovaného rozhodl tak, že rozsudek okresního soudu změnil a žalobu na náhradu škody zamítl. Proti rozhodnutí krajského soudu podal žalobce dovolání k Nejvyššímu soudu.

Nejvyšší soud nejprve podotkl, že pro daný případ je nutné použít starý občanský zákoník. Dle něj je každý povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám a pokud ke škodě dojde, je za ni zodpovědný.¹⁸⁵ Předpokladem tedy je porušení právní povinnosti. Soud zde zkoumal, zda jsou zákroky při sportovní činnosti v rozporu s ustanovením občanského zákoníku o prevenční povinnosti. Dospěl k závěru, že fotbal je kontaktní sport a je zde zvýšené riziko zranění. Každý, kdo se této aktivity zúčastní, si musí být vědom tohoto rizika. V případě zranění se tedy musí posoudit, zda došlo k porušení pravidel hry. Pokud došlo k porušení pravidel, musí to mít vyšší intenzitu porušení.

Nejvyšší soud zde tedy konstatoval, že existuje přípustné riziko ve sportu. Soud by tedy do oblasti sportu měl zasahovat jen v případě takového porušení pravidel, které vybočuje z běžného způsobu hry.¹⁸⁶ Zákroky, které jsou v rozporu se sportovními pravidly, ale nejsou závažné, se tedy mají posuzovat jen v rámci disciplinárního řízení sportovních organizací.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002¹⁸⁷

Nyní se již zaměřím na rozhodnutí z oblasti trestního práva. Jedná se o jedno z prvních rozhodnutí Nejvyššího soudu o otázce týkající se trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy na území České republiky.

Tento případ se týkal hokejového zákroku. Sportovec ve druhé třetině hokejového utkání udeřil špičkou hokejky ležícího protihráče do tváře. Tento zákrok byl učiněn v době, kdy útočník nemanipuloval s pukem (puk na druhé straně v rohu kluziště) a tím pádem zde můžeme spatřovat úmyslné jednání. Poškozený utrpěl

¹⁸⁵ §415 a §420 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.

¹⁸⁶ srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2, s. 32. ISSN 1210-6348.

¹⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

zranění v oblasti obličeje (pohmoždění rtu, odlomení korunek zubů). Doba léčení byla stanovena na čtrnáct dní.

Okresní soud obviněného uznal vinným z trestného činu ublížení na zdraví a byl odsouzen k peněžitému trestu ve výši 10 000, - Kč. V případě, že by nebyl peněžitý trest vykonán byl stanoven náhradní trest nepodmíněného odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Dále musel obviněný zaplatit poškozenému.¹⁸⁸

Obviněný proti rozsudku podal odvolání krajskému soudu, které bylo zamítnuto. Obviněný tedy podal dovolání proti rozhodnutí krajského soudu. Ve svém dovolání namítal, že skutek spáchal v nevědomé nedbalosti a argumentoval tím, že hokej je rychlá a kontaktní hra, při které je zranění běžné.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se v písemném vyjádření podrobně věnoval otázce zavinění a došel k závěru, že soudy neprovedly dostatek důkazů předtím, než rozhodly o úmyslném zavinění.

Nejvyšší soud konstatoval, že obviněný ve svém dovolání vytýká nesprávné skutkového zjištění, což není důvodem dovolání. Otázka, zda je tu zavinění ve smyslu trestního zákona a o jaké zavinění se jedná, je otázkou právní, ale závěr se musí zakládat na skutkovém zjištění. Dále uvedl, že okresní soud správně zjistil srozumění útočnicka s tím, že svým jednáním může ublížit poškozenému, který v tu dobu ležel na ledové ploše. Útočnick si tedy musel být dobře vědom toho, co svým zákrokem může způsobit. Nejvyšší soud na závěr opět upozornil na fakt, že není třetí instancí zaměřenou na přezkoumání skutkových zjištění a že nemůže skutkový stav posoudit bez toho, aby sám provedl důkazy.

Jelikož dovolání nezpochybovalo právní závěry napadených rozhodnutí, ale pouze namítá nesprávnost skutkových zjištění, Nejvyšší soud dovolání usnesením odmítl.

Toto rozhodnutí ve svém článku zmiňuje i Michal Králík. Konstatoval, že tento případ není argumentačně příliš podrobný, ale jen samotný fakt, že se jedná o jeden z prvních případů z oblasti sportu, je přínosný. Ve svém článku také zmiňuje právní

¹⁸⁸ Spor byl řešen dle starého trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb.).

větu, ve které Nejvyšší soud konstatoval, že o trestněprávní odpovědnost se bude jednat v ten moment, kdy sportovec překročí hranici rizika vyplývající ze hry.¹⁸⁹

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006¹⁹⁰

Toto usnesení se zabývá trestněprávní odpovědností za úraz způsobený při fotbalovém utkání. Obviněný v mistrovském zápase při souboji o míč skluzem zasáhl protihráče ze strany. Následkem tohoto skluzu bylo zranění poškozeného (tříštivá zlomenina lýtkové kosti a přetržení deltového vazů u vnitřního kotníku levé nohy).

Okresní soud obviněného uznal vinným trestním činem ublížení na zdraví. Zároveň však bylo upuštěno od jeho potrestání a poškozený byl odkázán se svými nároky na řízení ve věcech občanskoprávních. Následně obviněný proti tomuto rozsudku podal odvolání, které krajský soud zamítl.

Následně prostřednictvím svého obhájce podal dovolání k Nejvyššímu soudu. Ve svém dovolání namítal, že soudy učinily nesprávné právní závěry v otázce týkající se subjektivní stránky trestného činu. Obviněný podotýkal, že zákroky takového typu jsou ve fotbale běžné a že rozhodně nešlo o vědomou nedbalost. Dle jeho názoru zde nešlo o ojedinělý exces, jelikož se pouze snažil odehrát míč. Uznává, že jde o porušení sportovních pravidel, ale nesouhlasí s tvrzením, že šlo o vážné porušení pravidel hry, za které lze stanovovat trestněprávní sankce. Dále ve svém dovolání hovoří o svolení poškozeného v rámci hry, jelikož takové zákroky jsou ve fotbale časté a hráči při svém nástupu akceptují tato pravidla. Pokud tedy nejde o úmyslný likvidační zákrok, tvrdí obviněný, že je zde třeba počítat se svolením poškozeného jako s okolností vylučující protiprávnost.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se k případu vyjádřil tak, že fotbal má svá pravidla, která je třeba respektovat a dodržovat. Zároveň státní zástupce připouští, že lze hovořit o určitém svolení hráčů s případnými lehkými zraněními, kteří se do hry zapojí. Pokud však hráč pravidla poruší, porušil tím společenský zájem. Státní zástupce tedy zastával názor, že v tomto případě došlo k porušení pravidel, které

¹⁸⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 234 a násl. ISSN 1213-5313.

¹⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

vykazuje určitý stupeň nebezpečí a tím, že okresní soud neudělil žádný trest a pouze odkázal poškozeného na řízení v občanskoprávních věcech, dostatečně zmírnil následky pro obviněného.

Nejvyšší soud považoval dovolání za neodůvodněné a zároveň dospěl k těmto závěrům:

Účelem pravidel sportovních her (např. fotbalu) je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně – a to zejména podle povahy sportovní hry – též chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést k jejich zranění. Samotná pravidla sportovní hry však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení jedním z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví.

Jestliže tedy v průběhu hry některý z hráčů zaviněně (§ 4, § 5 TrZ) poruší stanovená pravidla sportovní hry a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému hráči) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím zejména k povaze hry a k závažnosti porušení daných pravidel není vyloučena ani trestní odpovědnost takového hráče např. pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 TrZ.¹⁹¹

V tomto rozhodnutí jsou důležité závěry Nejvyššího soudu, který zde stanovil, že trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy nepřichází v úvahu jen v případě úmyslných zákroků, ale vztahuje se i na nedbalostní zavinění. Nedbalostní zavinění bude přicházet v úvahu v těch případech, kdy půjde o hrubé porušení pravidel (např. mimořádná tvrdost).¹⁹²

Podle Michala Králíka se jedná o průlomový moment na našem území. Ve své knize zároveň podotkl, že toto usnesení nebylo uveřejněno ve Sbírce zákonů, ale objevilo se v řadě soukromých publikačních prostředků. Zajímavé bylo, že v každém tomto prostředku byla uvedena jiná právní věta. Dále ve své knize zmiňuje, že proti tomuto usnesení byla podána i ústavní stížnost¹⁹³, která ovšem byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost.¹⁹⁴

¹⁹¹ Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

¹⁹² srov. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2, s. 33 a násl. ISSN 1210-6348.

¹⁹³ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února. 2008, sp. zn. I.ÚS 1939/07.

¹⁹⁴ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1244 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010¹⁹⁵

Tento případ se jako první nebude týkat odpovědnosti za úraz v rámci kolektivního sportu, ale půjde zde o individuální sport. Konkrétně se tento případ zabýval úrazem, který způsobil jeden lyžař druhému.

V tomto případě lyžař nedodržel obecnou prevenční povinnost při své jízdě a srazil nezletilého lyžaře. Důsledkem této srážky bylo poranění tváře a zranění v oblasti břicha a hrudníku (roztržená slezina, která musela být odstraněna). Doba léčení těchto zranění byla osm týdnů.

Okresní soud uznal obviněného vinným pro trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 224 odst. 1. trestního zákona) a uložil mu trest odnětí svobody v době trvání šesti měsíců, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku. Dále mu byla uložena povinnost uhradit škodu pojišťovně. Poškozeného odkázal na řízení na náhradu škody ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný i poškozený odvolání. Krajský soud rozhodnutí prvního stupně zrušil a sám rozhodl. Ve svém rozsudku uznal obviněného vinným pro trestný čin ublížení na zdraví (§ 224 trestního zákona). Uložil mu trest odnětí svobody v době trvání šesti měsíců, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v délce jednoho roku. Navíc mu svým rozsudkem uložil povinnost uhradit škodu poškozenému.

Obviněný následně podal dovolání. V něm nenapadal skutková zjištění, ale nesouhlasil s tím, že soud při svém rozhodování aplikoval pravidla Mezinárodní lyžařské federace a ustanovení občanského zákoníku upravující generální prevenční povinnost. Dle jeho názoru neporušil žádnou povinnost z již zmiňovaných předpisů a vytýkal soudu aplikaci občanskoprávních předpisů do roviny trestněprávní.

Nejvyšší soud nejprve uvedl, že trestného činu ublížení na zdraví se dopustí ten, kdo způsobí těžkou újmu na zdraví z nedbalosti. Nejvyšší soud je při svém rozhodování vázán skutkovým zjištěním soudu prvního stupně, popřípadě odvolacího soudu. Bylo tedy zjištěno, že lyžař na sjezdovce nevěnoval dostatečnou pozornost situaci an sjezdovce a nestihl včas zareagovat a srazil nezletilou lyžařku. Nejvyšší soud

¹⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

tedy dospěl k závěru, že soudy při svém rozhodování nepochybily a shledal toto dovolání zjevně neopodstatněným.

V tomto usnesení je velmi důležité zmínit právní větu nejvyššího soudu. *Lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem a celkové situaci na místě, jímž projíždí (tedy zejména terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, výhledovým poměrům, počtu a pohybu ostatních lyžařů či jiných osob apod.), aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat i na nenadálou překážku v jízdě. Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovést porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 415 obč. zák. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák.*¹⁹⁶ Soud zde tedy rozhodl, že pro posuzování trestní odpovědnosti je třeba zkoumat porušení generální prevenční povinnosti a také porušení sportovních pravidel (v tomto případě pravidla Mezinárodní lyžařské asociace). Pokud tedy dojde k porušení občanskoprávních norem, lze v krajních případech hovořit i o trestněprávní odpovědnosti.¹⁹⁷

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015¹⁹⁸

Nyní se opět přesuneme k lednímu hokeji. V tomto případě se jednalo o nedovolený hokejový zákrok. Obviněný zde mimo děj hry napadl soupeře po vzájemné verbální konfrontaci. Udeřil ho hokejkou do úst. Poškozený utrpěl tříštivou zlomeninu zubů, a měl pohmožděné rty. Délka omezení obvyklého způsobu života nepřesáhla deset dnů.

Okresní soud uznal obviněného vinným pro přečin ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1 trestního zákoníku¹⁹⁹. Obviněný byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, výkon tohoto trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců a byla mu uložena povinnost nahradit způsobenou škodu. Obviněný se proti rozsudku odvolal. Krajský soud odvolání usnesením zamítl jako nedůvodné.

¹⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

¹⁹⁷ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1259 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

¹⁹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.

¹⁹⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

Následně obviněný prostřednictvím svého obhájce podal dovolání. Ve svém dovolání namítal, že soudy se dostatečně nevypořádaly s otázkou zavinění, když zde shledaly úmysl ze strany obviněného. Obviněný zde dále namítal, že se z jeho strany jednalo o nutnou obranu, že hokej je tvrdý kontaktní sport a podobné střety jsou běžné. S ohledem na specifika hokeje zde obviněný podotkl, že zde měla být aplikována zásada subsidiarity trestní represe, dle které má být spor řešen v rámci trestního řízení až jako ultima ratio. Z těchto důvodů tedy navrhoval zrušení napadeného usnesení.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření zdůraznila zvláštnost sportovních utkání. Dle jejího názoru se jedná společenskou činnost, při které dochází k úrazům z důvodu střetů v zápalu boje. Obzvláště jsou takové střety patřičné u kolektivních kontaktních sportů, kterým hokej je. V tomto případě se dle ní dostal obviněný a poškozený do slovní přestřelky a následkem toho obviněný udeřil poškozeného do tváře. Je zde tedy patrný úmysl obviněného. Nelze v tomto případě hovořit o nutné obraně, ani o jiné okolnosti vylučující protiprávnost.

Nejvyšší soud po přezkoumání spisového materiálu a obsahu dovolání nemohl konstatovat nesprávný postup soudů při zjišťování skutkových okolností. Dle jeho názoru soudy své skutkové závěry řádně odůvodnily. Shledal tedy, že rozhodnutí soudů nižších stupňů jsou logická. Ze zjištěného skutkového stavu nelze dle názoru Nejvyššího soudu spatřovat prvky nutné obrany. Ohledně subsidiarity trestní represe soud podotkl, že o úmysl se jedná, pokud chtěl obviněný porušit nebo ohrozit zájem chráněný v trestním zákoníku, nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení způsobit a je s tím srozuměný, pokud taková situace nastane²⁰⁰, a v tomto případě soudy nižšího stupně srozumitelně vysvětlily, v čem nepřímý úmysl spatřují (razantní útok hokejkou do nechráněných míst mimo hru). Obviněný tedy na toto místo útočil cíleně.

Soud tedy došel k závěru, že i přesto, že hokej je silový a kontaktní sport, musí v něm být dodržována sportovní pravidla. Pokud některý z hráčů pravidla hry poruší zvláště hrubým způsobem, je na místě tento čin posoudit dle norem trestního práva. Pokud tedy soud přihlédl ke skutkovému ději řešeného případu a disciplinárním

²⁰⁰ §15 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

prohřeškům obviněného z minulosti, nespátroval zde důvod, proč by zde měla být aplikována subsidiarita trestní represe. Nejvyšší soud tedy dovolání odmítl.

Tento judikát ve své knize zmiňuje i Michal Králík. Význam zde spatřuje především v tom, že Nejvyšší soud zde stanovil hranice, kdy je třeba úraz posuzovat již dle trestního práva.²⁰¹

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016²⁰²

Nyní se opět přesuneme do fotbalového prostředí. Tento případ se týká úrazu při zápase malého fotbalu²⁰³. Obviněný v zápase v rámci Hanspaulské ligy (Amatérská liga s pravidly malého fotbalu²⁰⁴) nedovoleným zákrokem fauloval svého protihráče, který měl v tu chvíli míč (skluz zezadu). Následkem tohoto faulu bylo zranění dolní končetiny (zlomenina zevního a vnitřního kotníku pravé dolní končetiny) a zlomenina v oblasti zápěstí. Poškozenému toto zranění znesnadnilo obvyklý způsob života po dobu dvanácti měsíců.

Okresní soud obviněného uznal vinným za přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti²⁰⁵, ale upustil od potrestání obviněného²⁰⁶. Obviněný se proti rozsudku odvolal a odvolací soud zprostil obviněného, jelikož dle jeho názoru tento skutek nebyl trestným činem.

Tento případ je oproti předchozím rozdílný již v tom, že zde dovolání nepodal obviněný, ale Nejvyšší státní zástupce. Ten v něm nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu. Také ve svém dovolání podrobně uvedl vývoj rozsudků zabývající se trestněprávní odpovědností za sportovní úrazy. Zmiňoval zde například občanskoprávní rozhodnutí, ve kterém soud došel k názoru, že pro porušení právních

²⁰¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1275 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²⁰² Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016

²⁰³ definice malého fotbalu zde: O nás. Asociace malého fotbalu [online]. Copyright © 2017 Malý Fotbal [cit. 21.12.2020]. Dostupné z: <http://www.malyfotbal.cz/o-nas--2377.html>.

²⁰⁴ pro více info ohledně Hanspaulské ligy viz. Hanspaulská liga - Hanspaulka- HANSPAULSKA-LIGA.cz. *Hanspaulská liga - Hanspaulka - HANSPAULSKA-LIGA.cz* [online]. Dostupné z: <http://www.hanspaulska-liga.cz/>.

²⁰⁵ § 147 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoníku.

²⁰⁶ § 46 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoníku.

předpisů je třeba vážné porušení sportovních pravidel.²⁰⁷ Dále dovolatel zmínil i rozhodnutí zabývající se obdobným zákrokem z fotbalového prostředí, ve kterém dospěl soud k závěru, že o trestní čin se jedná i v případě nedbalostního zavinění. Dále státní zástupce také konstatoval, že Hanspaulská liga je amatérská liga a v tomto případě nelze aplikovat okolnosti vylučující protiprávnost (svolení poškozeného a přípustné riziko), jelikož pro amatéry je sport pouze relaxační činnost, nejsou proti úrazům pojištěni. Je zde tedy rozdíl oproti profesionálním sportovcům. Dále vhodně zmínil odlišná pravidla velkého fotbalu a malého fotbalu. Kdežto ve velkém fotbale je dovolený skluz²⁰⁸, který nejdříve zasáhne míč a poté až hráče, v malém fotbale takový zákrok dovolený není.²⁰⁹

Nejvyšší soud ve svém usnesení připomněl, že v případě sportovních úrazů zastává zásadu subsidiarity trestní represe. Trestní právo by se tedy dle Nejvyššího soudu mělo aplikovat jen v těch případech, kdy je jednání sportovce závažným porušením sportovních pravidel. Dále konstatoval, že takové jednání může být úmyslné i nedbalostní. S ohledem na tento argument zastává ten názor, že každý faul je třeba posuzovat individuálně jak z hlediska způsobené škody, tak také zda byla porušena sportovní pravidla. Také zde poukázal na již zmiňované občanskoprávní rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém soud uvedl, že pro posouzení intenzity zákroku není důležitá jen závažnost zranění, ale také je třeba zohlednit, zda došlo k závažnému porušení pravidel a za jakých okolností k tomuto porušení došlo. Dále dle něj odvolací soud správně zohlednil, zda při tomto zákroku měl obviněný možnost zasáhnout míč. Pokud tam tato šance byla, nelze s ohlednutím na rychlost a charakter hry považovat toto jednání za natolik intenzivní, aby zakládalo protiprávnost. Nejvyšší soud tedy odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněné.

Z tohoto usnesení je důležitá právní věta, dle které *při posuzování trestní odpovědnosti sportovců za zákroky v kontaktních sportech je třeba posoudit*

²⁰⁷ K takovému závěru došel Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

²⁰⁸ srov. KUREŠ, Jiří, HORA, Jan, JACHIMSTÁL, Bohuslav, LEGIERSKÝ, Bohuslav, NITSCHÉ, Jaroslav, SKOČOVSKÝ, Milan, ZAHRADNÍČEK Jan. *Pravidla fotbalu*. Praha: Olympia, 2015, s. 83. ISBN 978-80-7376-408-1.

²⁰⁹ Pravidla malého fotbalu 5+1, PSMF. *Úvodní stránka, PSMF* [online]. Copyright©2020 [cit. 07.11.2020]. Dostupné z: <http://www.psmf.cz/dokumenty/pravidla-maleho-fotbalu-5-1/>.

*nepřiměřenost zákroku vzhledem k herní situaci (včetně použití nepřiměřené síly, kterou konkrétní zákrok nevyžadoval) a povahu předchozích zákroků hráče v obdobné herní situaci.*²¹⁰

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019²¹¹

Nyní se opět přesuneme k individuálním sportům. Jedná se o nejnovější rozhodnutí nejvyššího soudu zabývající se touto problematikou. Toto usnesení se týká úrazu při sportovním lezení. Obviněný v tomto případě porušil svoji povinnost jakožto osoba jistící tým, že nezajistil dostatečně provaz. Následkem toho došlo k pádu poškozeného, kterému tím byla způsobena těžká újma na zdraví.

Soud prvního stupně shledal obviněného vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti²¹² a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v délce tří měsíců. Výkon tohoto trestu byl odložen na zkušební dobu jednoho roku a zároveň mu byla uložena povinnost nahradit škodu pojišťovně poškozeného. Odvolání proti tomuto rozsudku podal obviněný i poškozená pojišťovna. Odvolací soud rozsudek prvního zrušil a znovu rozhodl. Svým rozsudkem uznal obviněného vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti.²¹³

Obviněný proti rozsudku odvolacího soudu podal dovolání, ve kterém podotýkal, že soudy špatně zhodnotily skutkový stav. Namítal, že obligatorním znakem objektivní stránky je příčinná souvislost mezi jednáním a následkem a to v tomto případě nelze konstatovat. Dle jeho tvrzení bylo lano dostatečně dlouhé, ale chyboval zde poškozený, který se navázal několik metrů před koncem lana a ne mezi deseti a dvaceti centimetry, jak udává metodika Českého horolezeckého svazu.²¹⁴ K metodice se dále vyjádřil, že v oblasti sportovního lezení není závazná, ale má pouze doporučující charakter. Tvrdil, že před začátkem slaňování poškozeného nemohl vědět, zda je délka lana dostačující a také nemoh vědět, že se poškozený chybně

²¹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

²¹¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.

²¹² § 147 odst. 1 a 2 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoníku.

²¹³ § 147 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Trestí zákoníku.

²¹⁴ Více info ohledně metodiky Českého horolezeckého svazu zde: Metodika, doporučení-Český horolezecký svaz - ČHS. *Horolezectví, lezení, hory, skály, závody lezení, skialpinismus, horosvaz – Český horolezecký svaz - ČHS* [online]. Copyright © 2020 [cit. 07.11.2020]. Dostupné z: <https://www.horosvaz.cz/doporučení-informace/metodika-doporučení/>.

naváže. Z těchto důvodů zastával názor, že následek nemůže být přičítán pouze jemu. Dále uvedl, že v tomto případě by se měla zohlednit okolnost vylučující protiprávnost, konkrétně přípustné riziko. Pokud by soud neshledal v daném případě okolnost vylučující protiprávnost, obviněný dále konstatoval, že by zde měla být aplikována subsidiarita trestní represe.

Nejvyšší soud se v tomto případě postupně vyjádřil ke všem námitkám, které obviněný ve svém dovolání uplatnil. Ohledně příčinné souvislosti konstatoval, že se příčinná souvislost nepřerušuje, pokud k jednání pachatele přistoupí další skutečnost. Ohledně zavinění se vyjádřil tak, že pachatel věděl, že může ohrozit chráněný zájem, ale spoléhal na to, že se tak nestane. K námitce týkající se přípustného rizika Nejvyšší soud konstatoval, že dovolatel zde nesplnil podmínky, které je třeba splnit. Subsidiaritu trestní represe také zamítl z důvodu, že obviněný závažně porušil své povinnosti při jištění, jelikož neučinil potřebná opatření k minimalizaci nebezpečí úrazu. Nejvyšší soud tedy dovolání odmítl z důvodu neopodstatněnosti.

V tomto případě je důležitá právní věta, kterou lze srovnat s rozhodnutím týkající se odpovědnosti za úraz lyžaře.²¹⁵ V nynějším případě soud prohlásil, že *nedodržení metodiky Českého horolezeckého svazu ze strany jistící osoby znamená nedodržení potřebné míry opatrnosti, v důsledku čehož lze při způsobení těžké újmy na zdraví dovést trestní odpovědnost jistící osoby. Na tomto základě lze dovést, že horolezci by se při výkonu své činnosti měli řídit zmíněnou metodikou, která v daném odvětví lidské činnosti konkretizuje § 2900 ObčZ.*²¹⁶

²¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

²¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.

6. Zahraniční doktríny

V poslední kapitole této práce se pokusím stručně nastínit právní úpravu zabývající se trestněprávní odpovědností za sportovní úrazy ze zahraničí. Nejprve bych zde uvedl evropské státy a poté i státy, kde je systém angloamerického práva.

6.1. Německo

Jako první bych se zde rád zaměřil na naše západní sousedy. Michal Králík ve své knize vyzdvihuje doktrinální základ, který v Německu vznikl na počátku dvacátého století a který je stále uznáván. Německo je také státem, který se jako první v moderním právním světě zaměřil na problematiku trestněprávní odpovědnosti sportovců. První práce zde vznikla již v roce 1902 a od počátku v Německu převládal názor, že sportovce je třeba osvobodit od trestněprávní odpovědnosti za úrazy a zabití. Autoři v té době vylučovali trestní odpovědnost sportovců a svůj názor odůvodňovali tím, že úrazy ze sportovního odvětví nelze sankcionovat dle norem trestního práva. Později se začaly objevovat názory jiných autorů, kteří formulovali nové teorie zabývající se aplikací trestní práva v oblasti sportu. Začalo se spekulovat o svolení sportovců, které by vylučovalo trestní odpovědnost. Dále například Esser zastával názor, že pro aplikaci trestního práva je nutné porušení sportovních pravidel.²¹⁷

Následně byl velký význam kladen teorii sociální adekvátnosti, kdy se pomocí trestněprávní dogmatiky snaží řešit problematiku úrazů ve sportu. Touto problematikou se ve své literatuře zabýval například Welzel, Mörder a Roxin. Pokud je tedy konkrétní zranění považováno v rámci sportu za běžné, nelze takovéto zranění sankcionovat dle norem trestního práva. Obrovskou roli zde hrála sportovní pravidla. Pokud nějaké jednání bylo povoleno v rámci pravidel, nebo se jednalo o běžné porušení těchto pravidel, neaplikovalo se trestní právo. Tato teorie měla i své odpůrce (např. Schiffer), kteří namítali přeceněný význam sportovních pravidel. Dle jejich názoru by se v rámci sportovních pravidel mohly legalizovat brutální zákroky.²¹⁸

I v Německu je kladen velký význam sportovním pravidlům. Někteří autoři zastávají názor (např. Schönke), že sportovní pravidla jsou důležitá podzákonná

²¹⁷ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 900 a násled. ISBN 978-80-7502-127-4.

²¹⁸ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 904 a násled. ISBN 978-80-7502-127-4.

pravidla chování. Pokud je tedy nějaké chování dovoleno v rámci sportovních pravidel, nelze ho trestat v rámci trestního práva. V případě porušení pravidel je důležité, o jak závažné porušení se jedná, jelikož v kolektivních sportech jsou běžná porušení na denním pořádku. Trestněprávní odpovědnost tedy přichází v úvahu jen v případě závažných zranění. M. Berkl ve své literatuře rozlišovala sportovní pravidla konsitutivní, regulativní a strategická. Dle jejího názoru za nejdůležitější je třeba považovat regulativní pravidla, jelikož chrání nejdůležitější statky (např. zákaz zranit jiného).²¹⁹

Pokud se zaměříme na úpravu v trestním právu německém, lze ve sportu uvažovat o trestných činech proti životu a proti fyzické integritě (např. § 211, 212, 222, 223, 226, 227 a 229 StGB²²⁰). Trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy je ovšem v Německu ojedinělá, jelikož dle § 230 StGB je trestní stíhání za takové úrazy možné jen na žádost poškozeného. Obvykle tedy v úvahu přichází spíše mimosoudní vyrovnání, a pokud je spor řešen před soudem, jedná se většinou o sportovní soudy, které jsou srovnatelné s našimi disciplinárními komisemi. V případě trestního stíhání je i v Německu důležitá otázka zavinění, tedy zda se jedná o nedbalostní nebo úmyslný trestný čin. Němečtí autoři se většinou shodují, že úmysl je ve sportu těžko prokazatelný, a z tohoto důvodu jsou úrazy považovány za nedbalostní. Pokud se jedná o nedbalostní zavinění, je třeba vycházet z definice nedbalosti v civilním právu (zanedbání povinné péče).²²¹

V současnosti tedy můžeme hovořit o dvou doktrinárních přístupech. První je již jednou zmiňovaná dominance sociální adekvátnosti, někdy se lze také setkat s pojmem sportovní adekvátnosti. V tomto přístupu je důležité posoudit, zda je jednání v daném sportu běžné. Pokud se jedná o obvyklou situaci, je takové jednání beztrestné, nebo je sankcionováno jen v rámci sportu. Za trestné činy je zde tedy považováno pouze závažné porušení pravidel. Druhým přístupem je svolení poškozeného. Tento přístup je běžný hlavně v dnešní době. Zde je pohled na tuto okolnost vylučující

²¹⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 933 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²²⁰ Strafgesetzbuch. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>.

²²¹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 939 a nás ISBN 978-80-7502-127-4.

protiprávnost obdobný jako v České republice. Sportovec svojí účastí ve sportu počítá s lehkými zraněními, které jsou pro daný sport běžné.²²²

Michal Králík se ve svém článku v časopise “Bulletin advokacie” zaměřil také na německou úpravu týkající se omezení odpovědnosti, vyloučení odpovědnosti a spoluzavinění při sportovních úrazech. Dle německé úpravy je třeba počítat se sportovním rizikem spoluhráče, který se při sportu dobrovolně vystavuje riziku. Je třeba odlišit výslovné vyloučení odpovědnosti (učiněné ústně nebo písemně mezi sportovci, nestačí pouhá účast), mlčky uzavřené vyloučení odpovědnosti (toto vyloučení může být využito pouze ve zvláštních případech a je zde důležité, do jaké míry se sportovec vystavoval vlastnímu ohrožení), zákonné vyloučení odpovědnosti (například v automobilovém sportu je vyloučena odpovědnost za úraz, pokud sportovec prokáže, že zranění bylo způsobeno neočekávanou událostí, která nešla odvrátit) a spoluzavinění (nutné zvážit míru zavinění viníka i poškozeného, v každém sportu je tuto skutečnost nutno zkoumat individuálně, například při zranění na golfovém hřišti při odpalu je důležité, zda zraněná osoba stále v bezpečné zóně, či zda se sama vystavovala nebezpečí).²²³

Pokud se zaměříme na německou judikaturu, považuje Michal Králík za základ v této problematice rozsudek Bundesgerichtshof (BGH) ze dne 5. listopadu 1974, sp. zn. VI ZR 100/73²²⁴. V právní větě tohoto rozsudku bylo stanovené, že fotbalista svojí aktivní účastí počítá s obvyklými zraněními, které nejsou porušením pravidel hry. Lze tedy hovořit o svolení poškozeného Předpokladem náhrady škody je tedy zákrok, který je proti pravidlům hry. V tomto rozhodnutí je kladen důraz na smysl kontaktních

²²² srov. FIGURE, L. Zur frage der strafrechtlichen Einordnung von körperlichen Fremdschädigung bei Fussballspielen. BRJ 2014, č. 1, s. 17 a násl. Dostupné z: https://www.bonner-rechtsjournal.de/fileadmin/pdf/Artikel/2014_01/BRJ_017_2014_Figura.pdf ; KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 946 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²²³ srov. KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9, s. 28. ISSN 1210-6348.

²²⁴ Dostupné z:

<https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=05.11.1974&Aktenzeichen=VI%20ZR%20100/73>.

sportů, při kterých jsou drobná zranění běžná. Toto rozhodnutí je považováno stále jako správné i v současné době. Dále je zapotřebí zmínit rozhodnutí z oblasti lyžování LG ZRS Wien ze dne 29 ledna 1965, sp. zn. 43 R 7/65, ve kterém bylo konstatováno, že pokud sportovec dodržel sportovní pravidla, chybí zde zavinění za způsobenou škodu. Dále lze v německé judikatuře nalézt rozhodnutí, ve kterých jsou řešeny další důležité otázky spojené s právní odpovědností sportovce za úraz. Například je důležité, zda bylo ve fotbalovém utkání takové jednání trestáno rozhodčím. Pokud došlo k potrestání (udělení žluté či červené karty), je třeba na takový zákrok hledět jakožto na zákrok, kterým byla porušena pravidla hry.²²⁵ Také zde nalezneme rozsudek²²⁶, ve kterém bylo stanoveno, že odpovědná osoba je povinna prokázat, že se jedná o okolnost vylučující protiprávnost.²²⁷

6.2. Francie

Dále bych zde rád hovořil o tom, jak je problematika trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy řešena ve Francii.

Zájem o právní úpravu, týkající se sportovního prostředí ve Francii, rostl v první polovině 20. století. Společně s Německem je Francie považována za evropské průkopníky právní úpravy sportu v moderním světě. První dohledatelné soudní rozhodnutí je z roku 1912 a pochází z Douai. Tento případ se týkal boxu a byly zde vymezeny základy trestní odpovědnosti sportovce a také se zde hovořilo o privilegovaném přístupu k trestněprávnímu posouzení úrazů, jelikož byl boxer uznán nevinným. Dalším významným rozhodnutím bylo rozhodnutí z roku 1931 z Bordeaux, ve kterém byl řešen případ úmrtí v rámci ragbyového utkání. Od té doby se začala řešit otázka vlivu sportovních pravidel na odpovědnost sportovců. Odvolací soud nakonec rozhodl, že dodržení sportovních pravidel lze považovat za okolnost zakládající vyloučení trestní odpovědnosti. Vzápětí v roce 1935 soud v Bourg řešil obdobný případ, kdy při ragbyovém utkání došlo opět k usmrcení. I když v tomto případě byla

²²⁵ AG Ettenheimze dne 14. června 1991, sp. zn. C 44/91.

²²⁶ OLG Münchenz 23. dubna 1970, sp. zn. 1U 2985/69.

²²⁷srov. KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce*. Praha: Economia, a.s., 2007, s. 12 a násl. ISSN 1213-7693.

pravidla dodržena, soud konstatoval, že i v případě dodržení sportovních pravidel lze soudně stíhat pachatele.²²⁸

S ohledem na výše zmiňované soudní rozhodnutí se ve Francii začaly rozvíjet různé doktrinní teorie vylučující odpovědnost sportovců. Jednalo se například o teorii vyloučení objektivního základu trestného činu (ohrožení tělesné integrity při sportu není chráněna trestním právem), teorii L. Le Rouxe (úprava trestních kodexů nedopadá na oblast sportů) nebo například teorie nedostatku zavinění (dle této teorie snaha dosáhnout vítězství vylučují subjektivní stránku trestného činu). Dále se mnoho autorů zabývalo významem sportovních pravidel. Někteří autoři zastávali ten názor, že pokud jsou dodržena pravidla hry, jednání sportovce nebylo neopatrné a poškozený s rizikem v rámci sportu počítal, jsou sportovní úrazy beztrestné.²²⁹

V současnosti existuje ve Francii mnoho soudních rozhodnutí zabývajících se touto problematikou. Ve Francii převažuje názor, že nelze akceptovat absolutní sportovní imunitu, ale je třeba při posuzování trestní odpovědnosti přihlídnout k povaze sportu. Předpoklady trestní odpovědnosti jsou, že ke zranění došlo v rámci skutečné sportovní činnosti a trestný čin musí být spáchán sportovcem ve vlastním slova smyslu (nevztahuje se tedy například na rozhodčího). Tyto předpoklady platí hlavně pro oblast kontaktních a bojových sportů, jelikož zde dochází k úrazům poměrně často. Michal Králík ovšem správně zmiňuje, že podmínka vyžadující zavinění pouze v rámci sportovní činnosti je nespravedlivá s ohledem například na automobilové závody. Zde může dojít k havárii, kterou závodník nezaviní a může při ní dojít ke zranění diváků. I v tomto případě by se na závodníka měla vztahovat sportovní imunita.²³⁰

Pokud se podíváme na francouzskou soudní praxi, zjistíme, že činy, které by za normálních okolností zakládaly trestněprávní odpovědnost, jsou považovány za nechtěné. Je to dáno také tím, že soudy mají možnost trest modifikovat s ohledem na potřeby sportu a tím pádem lze tolerovat některé chování sportovců. Pokud by

²²⁸ srov. GARRAUD, M. P. Les sports et le droit pénal. *Revue Internationale de Droit Pénal*, 1924, s. 212 a násl. Dostupné z. <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k115272k/f218.item>; srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1007 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²²⁹ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1010 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²³⁰ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1014 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

takováto tolerance nebyla využívána, nebylo by možné některé sporty provozovat. Je tedy důležité zohlednit okolnosti každého případu, jelikož některé úrazy jsou způsobeny v zápalu boje a nelze je považovat za úmyslné. Na druhou stranu je třeba zmínit i případy, kde byl sportovec potrestán velmi přísně. Například v případě T.G.I. (Tribunal de grande instance) Arbes, ze dne 13. května 1993 byl ragbista odsouzen k zaplacení částky 583 000 franků poškozenému, kterého udeřil pěstí a ten následkem toho přišel o oko.²³¹

Francouzská doktrína tedy připouští zásah trestního práva do sportovního prostředí, ale zároveň je zde třeba hledět na přípustné riziko. Každý sportovec tedy musí počítat s běžnými zraněními. Pokud se na nějaký případ budou aplikovat normy trestního práva, půjde zde tedy převážně o úmyslné zákroky.

Pro zajímavost bych zde rád zmínil situaci ohledně MMA ve Francii. V roce 2016 ministerstvo sportu zakázalo určité prvky, které jsou pro MMA běžné a tím pádem se tento sport stal nelegálním (konkrétně byly zakázány údery na zemi a boj v kleci, což je pro MMA typické). Jelikož tento sport je ve světě stále populárnější a momentálně se svoji popularitou dotahuje na nejpoblárnější sportovní dvojici, kterou je fotbal a hokej, Francie se rozhodla tento sport opět legalizovat. Původně k legalizaci mělo dojít již v roce 2019, nakonec tento sport byl legalizován až v roce 2020, kdy v lednu ministryně sportu Roxana Maracineanuová opět povolila galavečery MMA. První galavečer po legalizaci proběhl až 8. října 2020, jelikož dřívější konání nebylo možné kvůli světové pandemii. Pro tuto práci si tróufám říct je až komický fakt, že první úder, který na tomto turnaji padl, byl úder přímo do genitálií. Tento úder je samozřejmě proti pravidlům. Soupeř se naštěstí ze zákroku oklepal a souboj mohl pokračovat dál. Pokud by se však neoklepal, zápas by skončil diskvalifikací bojovníka, který pravidla porušil.²³²

²³¹ srov. KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9, s. 28. ISSN 1210-6348.

²³²více informací ohledně MMA ve Francii zde: Francie začala s legalizací MMA. Ngannou už plánuje UFC v Paříži – NOVASport. *Nova Sport – TV Nova* [online]. Dostupné z: <https://sport.tn.nova.cz/clanek/francie-zacala-s-legalizaci-mma-ngannou-uz-planuje-ufc-v-parizi.html>; Ve Francii začala nová era MMA. První úder po 4 letech mířil do rozkroku - NOVASport. *Nova Sport - TV Nova* [online]. Dostupné z: <https://sport.tn.nova.cz/clanek/ve-francii-zacala-nova-era-mma-prvni-uder-za-ctyri-roky-miril-do-rozkroku.html>

6.3. Velká Británie

Jako další bych zde rád ve stručnosti shrnul úpravu trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy v angloamerickém právním systému.

V Anglii se otázkou trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy soudy zabývaly již v 19. století. Jeden z prvních případů byl případ *Královna vs Bradshaw*, ve kterém pachatel při fotbalovém utkání napadl svého soupeře, který kličkoval. Útok byl tak intenzivní, že poškozenému protrhl střeva a ten následující den zemřel. Bradshaw byl nakonec zproštěn viny z toho důvodu, že toto jednání bylo nedílnou součástí hry. Naproti tomu případ *Královna vs Moore*, pachatel vrazil kolena do zad protihráče, který spadl na klečícího gólmana a ten zemřel. V tomto případě byl Moore odsouzen, jelikož dle tehdejší argumentace byl tento zákrok již za hranicí povolených fotbalových zákroků. V obou případech soudce ve svém rozsudku konstatoval, že je nepodstatné zda sportovec porušil pravidla sportu či nikoliv.²³³

Případ Bradshaw je důležitý i v dnešní době, jelikož se stále aplikuje pravidlo, dle kterého žádná sportovní pravidla nemohou legalizovat jednání, které je protizákonné dle norem trestního práva. Trestní právo tedy stanovuje hranice mezi povoleným a nepovoleným chováním ve sportu. Sportovec tedy může být obviněn například z prostého napadení (následkem může být ublížení na zdraví/těžké ublížení na zdraví), rušení veřejné pořádku, úmyslné napadení anebo například zabití.²³⁴

Pokud se zaměříme na okolnosti vylučující protiprávnost, lze zde hovořit o svolení poškozeného, sebeobrana nebo nechtěný reflex.

Pro nechtěný reflex se užívá pojem "automatism". Zde nebude sportovec odpovědný za své jednání, pokud v danou chvíli jednal nezávisle na své vůli (spontánně). Půjde například o případy, kdy sportovec takto jedná po předchozím zákroku protihráče. Osoba ovšem musí prokázat, že se jednalo o takové chování a že v danou chvíli nemohla ovládat své chování, což je ve většině případů velice obtížné.²³⁵

²³³srov. The Criminal Law and Sport - Law & Criminology. *Edge Hill University* [online]. Copyright © 2021 Edge Hill University [cit. 15.02.2021]. Dostupné z: <https://www.edgehill.ac.uk/law/research/centre-for-sports-law-research/sports-law-insights-two-faces-sports-law/criminal-law-sport/>; srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1093 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²³⁴srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1096 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²³⁵ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 64. ISBN 978-80-87576-88-5.

Pokud dojde k úrazu v rámci sportu, má zraněný sportovec dvě možnosti. První možností je nechat tento zákrok vyřešit v rámci vnitřních mechanismů sportu (např. před disciplinární komisí). Takto je řešena většina případů. Druhou možností je nahlásit tento zákrok na policii a požadovat soudní stíhání. Tato možnost není moc využívána, sportovci by tímto způsobili zbytečné zásahy práva do oblasti sportu, což si žádný sportovec nepřeje. Pokud však někdo tuto možnost využije, bude to z důvodu získání náhrady škody. V případě, že jsou sportovní úrazy projednány soudem, lze konstatovat, že jsou v rámci sportovních deliktů ukládány mírnější tresty, než za podobné delikty spáchané mimo sportovní činnosti.²³⁶

6.4.USA

Jako poslední bych se zde rád zaměřil na doktrinní úpravu ve Spojených státech amerických. Na úvod je důležité zmínit, že v USA je typický právní dualismus. Je zde úroveň státní a úroveň federální.²³⁷

První literature, zabývající se trestněprávní odpovědností sportovců, pochází ze 70. a 80 let. V té době bylo násilí ve sportu na vzrůstu. Dle autorů to bylo zapříčiněno jednak narůstající popularitou a tím rostoucím tlakem na výkony sportovců, tak také z důvodu užívání nedovolených látek. Zakázané látky byly dostupnější a tento doping často zapříčinil zvyšování agrese. Dalším problémem ve Spojených státech byl pohled na násilí. Násilí dělalo sport atraktivnější pro fanoušky a například na hokejová utkání NHL diváci vyloženě chodili z důvodu atraktivity hokejových bitek. Díky tomu byly větší návštěvy. S postupem času začalo být násilí ve sportu trestně stíháno. Stalo se tak pouze v některých státech USA. I tak bylo trestní stíhání vzácné. Jako první státy, které se snažily násilí ve sportu potlačit, byly

²³⁶ srov. BLACKSHAW S. Ian. *Mediating sports disputes : national and international perspectives*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS. 2002, s. 3. ISBN 90-6704-146-7; KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9, s. 26 a násl. ISSN 1210-6348.; otázkou zda může být někdo trestně stíhán ze sportovní úraz se také zabývá článek: Can I be convicted of a criminal offence for something I have done during a competitive sporting contest? - [InBrief.co.uk](http://www.inbrief.co.uk). *In Brief: The Legal Information Site* [online]. Copyright © In Brief.co.uk, All Rights Reserved [cit. 16.02.2021]. Dostupné z: <https://www.inbrief.co.uk/sports-law/criminal-offences-in-sporting-contest/>

²³⁷ srov. BLACKSHAW S. Ian. *Mediating sports disputes : national and international perspectives*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS. 2002. ISBN 90-6704-146-7. s. 4; srov. FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: WoltersKluwer, 2019, s. 916 a násl. ISBN 978-80-7598-306-0.

Minnesota a New York. U New Yorku je zajímavé zmínit, že zde bylo zavedeno trestní stíhání i amatérských sportovců. Trestní stíhání bylo založeno na odpovědnosti za úmyslné ublížení na zdraví.²³⁸

V roce 1980 lze spatřovat také zákonodárnou iniciativu, která se snažila potlačit vzrůstající násilí ve sportu. Návrh tohoto zákona se bohužel nepodařilo protlačit. I přesto, že tento zákon nebyl protlačen, rád bych zde ve stručnosti uvedl ustanovení tohoto zákona. V zákoně bylo stanoveno, že profesionální sportovec, který vědomě použije nadměrnou sílu a způsobí tím zranění, může být potrestán peněžitým trestem nebo odnětím svobody.²³⁹

Nyní bych zde rád uvedl okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou ve Spojených státech přípustné. Jedná se například o sebeobranu, kdy se hráč z důvodu obavy bezprostředního nebezpečí domnívá, že musí použít násilí, aby takovéto jednání odvrátil. Dále například nechtěný reflex, dle kterého byl úraz nechtěný a neúmyslný, jelikož hráč jednal instinktivně v reakci na vyprovokované jednání. Tento důvod vylučující protiprávnost je v USA nejčastější.²⁴⁰ Anebo svolení poškozeného, kde ovšem souhlas nebyl obecně považován, jako okolnost vylučující protiprávnost.²⁴¹

Z této doby bych rád zmínil dvě rozhodnutí soudu, která považuji za klíčové. První bude případ *State vs Forbes*. Tento případ se týká úrazu v rámci hokejového zápasu. Oba hráči byli nejdříve vyloučeni. Po návratu z trestné lavice nejdříve došlo ke slovní potyčce mezi hráčem a následně Forbes udeřil poškozeného hokejkou do tváře, srazil ho na zem a tloukl mu hlavu o led. Následkem tohoto jednání poškozený utrpěl zranění v oblasti hlavy. Obžalovaný v tomto případě tvrdil, že byl útok vyprovokovaný a pokoušel se své jednání omluvit právě výše zmiňovaným nechtěným reflexem jakožto okolností vylučující protiprávnost. Porota se nedokázala shodnout a nedokázala dospět k rozhodnutí. Soudní řízení bylo tedy prohlášeno za zmatečné. Forbes tedy nebyl odsouzen. A druhý případ je případ *People vs Freer*. Tento případ

²³⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1169 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²³⁹srov. Sports Violence – Sports Law. *Sports Law – An USLegal Topic Area* [online]. Copyright © Copyright 1997 [cit. 15.02.2021]. Dostupné z: <https://sportslaw.uslegal.com/sports-violence/>; srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 1191. ISBN 978-80-7502-127-4.

²⁴⁰ srov. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha:Leges, 2014, s. 62 a násl. ISBN 978-80-87576-88-5.

²⁴¹srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 1171 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

se týkal zranění v rámci amatérského utkání amerického fotbalu. Případ se odehrával v New Yorku a již výše jsem zmiňoval, že právě New York zavedl trestní stíhání i amatérských sportovců. Freyer zde po předchozí potyčce udeřil poškozeného do oka. Následně bylo zjištěno, že v době úderu poškozený navíc klečel. Následkem tohoto úderu byla plastická operace oka. Zde soud rozhodl, že Freyer se dopustil trestného činu, jelikož tento zákrok proběhl až po předchozí potyčce a obžalovaný se již nemohl obávat útoku ze strany poškozeného. Úder do oka byl tedy posouzen jako agrese ze strany útočníka. V tomto případě je zajímavé, že se soud zabýval svolením poškozeného a konstatoval zde, že takové svolení se nevztahuje na přesprávaný útok.²⁴²

Dále bych zde rád zmínil případ z roku 2000. Jedná se o případ Regina vs McSorley. Tento případ byl ve své době velmi diskutován a také medializován. V tomto případě v úvodu hokejového utkání došlo k bitce mezi dvěma hráči. McSorley tuto bitku prohrál a po zbytek utkání se pokoušel svého protihráče vyprovokovat k odvetě. Nakonec v závěru obviněný zezadu sekl poškozeného po hlavě. Tímto útokem způsobil poškozenému vážné poranění hlavy. Soud následně rozhodl, že o trestný čin v oblasti sportu se bude jednat, pokud hráč neoprávněně a úmyslně využije sílu ke sportovnímu zákroku s úmyslem způsobit zranění. Tento případ je jeden z mála ze zámořské hokejové soutěže, který dospěl až k trestnímu soudu.²⁴³

V odstavci zabývající se okolnostmi vylučující protiprávnost jsem zmiňoval, že tato okolnost nebyla ve sportu příliš aplikována. V dnešní době je ovšem situace odlišná. Literatura uvádí, že otázka svolení má tři principy. Za prvé je sport sociálně prospěšný pro společnost. Za druhé se svolení může týkat pouze civilněprávní odpovědnosti, ale nelze to vztahovat na ublížení na zdraví. A za třetí soudy tuto okolnost připouští jen v případech, že se jedná o zákrok v průběhu hry. Zákroky mimo

²⁴² srov. YATES, J., GILLEPSIE, W. The Problem of Sports Violence and the Criminal Prosecution Solution. *Cornell Journal of Law and Public Policy*, Vol. 12, No. 1, p. 145, Fall 2002, s. 145 a násl. Dostupné online - https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=698041 ; srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1175 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

²⁴³ srov. YATES, J., GILLEPSIE, W. The Problem of Sports Violence and the Criminal Prosecution Solution. *Cornell Journal of Law and Public Policy*, Vol. 12, 2002, s. 154 a násl. Dostupné online - https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=698041; srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1187 a násl. ISBN 978-80-7502-127-4.

hru nebo při přerušení nelze omluvit svolením poškozeného. Sportovci tedy dobrovolně vstupují do sportovního utkání, ale nedávají tím souhlas k zákrokům, které nejsou v rámci sportu běžné.²⁴⁴

²⁴⁴ srov. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha:Leges, 2016, s. 1194. ISBN 978-80-7502-127-4.

Závěr

V této práci jsem se pokusil zaměřit na problematiku trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy na území České Republiky. Předtím, než jsem svoji práci začal vůbec psát, jsem pročetl různou literaturu a články zabývající se touto problematikou. Od počátku jsem tušil, že jsem si vybral složité téma diplomové práce, jelikož v naší zemi neexistuje jednotný názor jak na tuto problematiku přehlížet. Cítil jsem obavy, ale zároveň jsem byl rád, že svojí prací mohu přispět k rozšíření povědomí o trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy. Když jsem ve svém okolí zmínil téma své práce, musel jsem v zápětí ihned vysvětlovat, o co v této práci půjde. Takovéto reakce mě motivovaly při psaní a chtěl jsem se pokusit o co nejlepší práci na toto téma. Na začátek bych zde rád vyzdvihl práci Michala Králíka, který se tímto tématem zabývá již přes 10 let.

Problém spatřuji již při snaze definovat sport jako celek. V úvodu práce jsem sport kategorizoval do různých kategorií, a je jasné, že nelze vytvořit právní předpis, který by upravoval sportovní právo jako celek. Na našem území se můžeme setkat pouze se zákonem o podpoře sportu.²⁴⁵ Tento zákon definuje sport jako veřejně prospěšnou činnost, ale obsahuje pouze osm paragrafů a nelze hovořit o komplexní úpravě. Sport je v podstatě autonomní oblastí, ve které je aplikovatelná celá řada právních odvětví. Ve sportovním odvětví se můžeme setkat s prvky občanského práva, finančního práva, pracovního práva nebo například trestního práva.

Pro tuto práci byl klíčový vztah trestního práva a sportu. V oblasti sportu je důležité přehlížet k okolnostem vylučující protiprávnost. Lze zde hovořit o svolení poškozeného, přípustném riziku, výkonu dovolené činnosti a teorii sportovního rizika. V této práci jsem se snažil stručně popsat jednotlivé teorie, které jsou při odpovědnosti trestní odpovědnosti ve sportu aplikovány. Kombinace vybraných teorií je dle mého názoru ideální. Při každém sportovním úrazu je třeba zohlednit veškeré aspekty a následně rozhodnout, zda aplikovat normy trestního práva.

Při pročítání judikatury soudů jsem se setkal s rozhodnutími z trestního i civilního práva, které mi přišly velmi důležité. Dle názorů ze zmíněných rozhodnutí je

²⁴⁵ zákon č. 115/2001 Sb., *O podpoře sportu*.

podstatné, zda se jednalo o závažné porušení sportovních pravidel. Zároveň soud při rozhodování vždy zohlednil okolnosti vylučující protiprávnost. Z počátku soud připouštěl pouze úmyslné zavinění, klíčové v tomto ohledu bylo rozhodnutí²⁴⁶, dle kterého je nutné trestat i nedbalostní jednání, pokud se bude jednat o hrubé porušení pravidel. Díky soudní judikatuře²⁴⁷ byly také stanoveny hranice, kdy je již třeba aplikovat trestní právo.

V zahraničí se s problematikou trestněprávní odpovědnosti setkáme častěji. Jelikož je problematika odpovědnosti za sportovní úrazy v zahraničí řešena již delší dobu, můžeme zde spatřovat ustálenou judikaturu z této oblasti. V rámci kontinentálního práva jsem zde zmiňoval Francii a Německo. V obou těchto zemích je vždy kladen obrovský význam na povahu jednotlivého sportu a také na sportovní pravidla. Angloamerický právní systém je pro mě v tomto ohledu komplikovanější. V Anglii se také klade důraz na sportovní pravidla, ale zároveň jsou zde také okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou na našem území neznámá, jako například nechtěný reflex. USA je v tomto ohledu nejkomplicovanější. Již samotné rozdělení právního systému na federální a státní je v tomto ohledu problematictější. Opět se zde setkáme s reflexem jako okolností vylučující protiprávnost. Další z okolností je například sebeobrana. Rozhodnutí soudů ve Spojených státech amerických je pro mě občas velmi nepochopitelné, jelikož některé brutální fauly zde nebyly považovány za trestný čin z důvodu okolností vylučující protiprávnost.

Na úplný závěr bych zde rád vyjádřil svůj názor na tuto problematiku. Absolutně nesouhlasím s tím, že by veškeré úrazy v rámci sportu měly být legalizovány. Zároveň je však třeba brát v potaz význam a účel sportu a tím pádem nelze trestat veškeré fauly. Sport by se pak stal zbytečně omezený a atraktivita by upadala. Ztotožňuji se tedy s názorem, který ve sportu počítá s okolnostmi vylučující protiprávnost a s různými teoriemi týkající se trestní odpovědnosti sportovců. Sportovní úrazy by se měly primárně řešit v rámci disciplinárního řízení, pokud takový orgán existuje, a pokud neexistuje, mělo by trestní právo být aplikováno jako ultima ratio. Je tedy důležité při zkoumání zohlednit sportovní pravidla a také generální prevenční povinnost dle občanského zákoníku²⁴⁸.

²⁴⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

²⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.

²⁴⁸ §2900 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

Resumé

This master thesis deals with the criminal liability for sports injuries. It aims to acquaint the reader with this issue. The topic has not been much studied in the Czech Republic, which is the main reason for writing this thesis.

In the introduction, the author deals with the definition of sport and sports law. He divides sport into different categories, describes the characteristics of the sport, and gives some historical background and information on the mutual relationship between sport and law. The next chapter focuses in particular on the relationship between criminal law and sport. The author briefly analyses the assessment of criminal liability and different theories. The third chapter provides an overview of sports legislation in the Czech Republic. For instance, the author examines the role of sports rules in the criminal liability assessment and what sanction mechanisms are imposed in sport.

The most important chapter of this thesis is the fourth chapter. The author focuses on the criminal liability for sports injuries itself. He describes the crimes, which might be committed, the justification in law, the theories of criminal liability of sportsmen and sportswomen for sports injuries, or types of liabilities. In this chapter, the author divides sport into different categories. He examines separately the individual sports, collective sports, and martial arts. In each category, he mentions some examples of sports and sports injuries that may be related. Each category is illustrated by real-life examples.

Furthermore, the thesis also includes the case-law of the Supreme Court of the Czech Republic, which deals with the criminal liability for sports injuries. Since the sports law has not been much discussed in the Czech Republic, the author considers the Supreme Court's perspective to be the key element. For comparison, the last chapter briefly mentions how this matter is resolved in foreign doctrines, namely in Germany, France, UK, and the USA.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

1. BLACKSHAW S. Ian. *Mediating sports disputes : national and international perspectives*. The Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2002. ISBN 90-6704-146-7.
2. COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-88-5.
3. ČORBA, Jozef. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-904024-1-6.
4. FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: WoltersKluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.
5. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.
6. KNAPP, Viktor. *Teorie práva 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.
7. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-127-4.
8. KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-532-1.
9. KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5
10. KUREŠ, Jiří, HORA, Jan, JACHIMSTÁL, Bohuslav, LEGIERSKÝ, Bohuslav, NITSCHKE, Jaroslav, SKOČOVSKÝ, Milan, ZAHRADNÍČEK Jan. *Pravidla fotbalu*. Praha: Olympia, 2015. ISBN 978-80-7376-408-1
11. PRUSÁK, J. *Športa právo*. Bratislava: Slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984.
12. SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4.
13. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

Odborné články

1. FASTNER, Jindřich. *K trestně právnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu*. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2007, č. 11. ISSN 1213-5313.

2. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*. Praha: WoltersKluwer, 2013, č. 1. ISSN 1211-2860.
3. KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2005, č. 10. ISSN 1213-5313.
4. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 2. ISSN 1210-6348.
5. KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9. ISSN 1210-6348.
6. KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 2006, č. 8. ISSN 1213-5313.
7. KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce*. Praha: Economia, a.s., 2007, č. 2. ISSN 1213-7693.

Právní předpisy

1. Zákon č. 115/2001 Sb., Zákon o podpoře sportu.
2. Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním.
3. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
4. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
5. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
6. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Judikatura

1. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. července 2009, sp. zn. 5 Tdo 764/2009
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010
3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004
4. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006
5. Rozhodnutí Okresního soudu v Blansku ze dne 26. října 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.
6. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 3 Tdo 1605/2011.
7. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

8. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. února 2007, sp. zn. 3 Tdo 111/2007
9. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015
10. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.
11. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.
12. Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února. 2008, sp. zn. I.ÚS 1939/07
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016
14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019
15. *Butcher vs Jessop* 1989 SLT 593
16. AG Ettenheimze dne 14. června 1991, sp. zn. C 44/91
17. OLG Münchenz 23. dubna 1970, sp. zn. 1U 2985/69

Ostatní

1. *Evropská charta sportu*. [online]. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>
2. PEOPLE v. HALL |FindLaw. *Caselaw: Cases and Codes - FindLaw Caselaw* [online]. Copyright© 2020, Thomson Reuters. All rights reserved. [cit.29.10.2020]. Dostupné z: <https://caselaw.findlaw.com/co-supreme-court/1009399.html>.
3. *Ordway v. Superior Court (Casella) (1988)* :: :: California Court of Appeal Decisions:: California Case Law:: California Law:: US Law:: Justia. *US Law, Case Law, Codes, Statutes & Regulations:: Justia Law* [online]. Copyright©2020 [cit. 29.10.2020]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/3d/198/98.html>
4. Groenewegen out for remainder of 2020 season |*Cyclingnews. Cycling News & Race Results/ Cyclingnews.com* [online]. Copyright©[cit. 29. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.cyclingnews.com/news/groenewegen-out-for-remainder-of-2020-season/>
5. Úvodní stránka | Český hokej. *Úvodní stránka | Český hokej* [online]. Copyright©2017 [cit. 30.10.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskyhokej.cz/>.
6. *CzechBoxing.cz. CzechBoxing.cz* [online].Copyright©2020 eSports.cz, s.r.o. [cit. 31.10.2020]. Dostupné z: <http://www.czechboxing.cz/>.
7. *People v. Fitzsimmons, 4 A.D. 3d743* |Casetext Search + Citorator. *Casetext: Best Legal Research Software | #1Rated* [online]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/people-v-fitzsimmons-4>.
8. Kostra bérce – Fakulta tělesné výchovy. [online]. Copyright © 2020 Fakulta tělesné výchovy [cit. 05.11.2020]. Dostupné z: <https://ftvs.cuni.cz/FTVS-1482.html>

9. O nás. Asociace malého fotbalu [online]. Copyright © 2017 Malý Fotbal [cit. 21.12.2020]. Dostupné z: <http://www.malyfotbal.cz/o-nas--2377.html>.
10. Hanspaulská liga - Hanspaulka- HANSPAULSKA-LIGA.cz. *Hanspaulská liga - Hanspaulka - HANSPAULSKA-LIGA.cz* [online]. Dostupné z: <http://www.hanspaulska-liga.cz/>.
11. Úvodní stránka, PSMF [online]. Copyright©2020 [cit. 07.11.2020]. Dostupné z: <http://www.psmf.cz/dokumenty/pravidla-maleho-fotbalu-5-1/>.
12. Metodika, doporučení-Český horolezecký svaz - ČHS. *Horolezectví, lezení, hory, skály, závody lezení, skialpinismus, horosvaz – Český horolezecký svaz - ČHS* [online]. Copyright © 2020 [cit. 07.11.2020]. Dostupné z: <https://www.horosvaz.cz/doporučení-informace/metodika-doporučení/>.
13. Strafgesetzbuch. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>.
14. FIGURE, L. Zur frage der strafrechtlichen Einordnung von körperlichen Fremdschädigung bei Fussballspielen. BRJ 2014, č. 1. Dostupné z: https://www.bonner-rechtsjournal.de/fileadmin/pdf/Artikel/2014_01/BRJ_017_2014_Figura.pdf
15. Bundesgerichtshof (BGH) ze dne 5. listopadu 1974, sp. zn. VI ZR 100/73, Dostupné z: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=05.11.1974&Aktenzeichen=VI%20ZR%20100/73>
16. GARRAUD, M. P. Les sports et le droit pénal. *Revue Internationale de Droit Pénal*, 1924, Dostupné z. <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k115272k/f218.item>
17. Francie začala s legalizací MMA. Ngannou už plánuje UFC v Paříži – NOVASport. *Nova Sport – TV Nova* [online]. Dostupné z: <https://sport.tn.nova.cz/clanek/francie-zacala-s-legalizaci-mma-ngannou-uz-planuje-ufc-v-parizi.html>
18. Ve Francii začala nová éra MMA. První úder po 4 letech mířil do rozkroku - NOVASport. *Nova Sport - TV Nova* [online]. Dostupné z: <https://sport.tn.nova.cz/clanek/ve-francii-zacala-nova-era-mma-prvni-uder-za-cyri-roky-miril-do-rozkroku.html>
19. The Criminal Law and Sport - Law & Criminology. Edge Hill University [online]. Copyright © 2021 *Edge Hill University* [cit. 15.02.2021]. Dostupné z: <https://www.edgehill.ac.uk/law/research/centre-for-sports-law-research/sports-law-insights-two-faces-sports-law/criminal-law-sport/>
20. Can I be convicted of a criminal offence for something I have done during a competitive sporting contest? - *InBrief.co.uk. In Brief: The Legal Information Site* [online]. Copyright © In Brief.co.uk, All Rights Reserved [cit. 16.02.2021]. Dostupné z: <https://www.inbrief.co.uk/sports-law/criminal-offences-in-sporting-contest/>
21. Sports Violence – Sports Law. *Sports Law – An USLegal Topic Area* [online]. Copyright © Copyright 1997 [cit. 15.02.2021]. Dostupné z: <https://sportslaw.uslegal.com/sports-violence/>.
22. YATES, J., GILLEPSIE, W. The Problem of Sports Violence and the Criminal Prosecution Solution. *Cornell Journal of Law and Public Policy*, Vol. 12, No. 1, p. 145, Fall 2002. Dostupné online - https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=698041